

„UN ADEVĂRAT FORUM DEMOCRATIC”

Desfășurată într-o atmosferă de entuziasm, de unanimitate a adeziune la politica partidului, la programul de dezvoltare ascendentă a agriculturii socialiste, Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste a însemnat o profundă trecere în revistă a realizărilor din acest important sector al economiei naționale, o privire în spirit critic a lipsurilor manifestate, elaborarea unui plan de perspectivă dotat cu atribuțiile îndrăzelii și ale spiritului realist. Conferința a întrunit peste 8.000 de participanți de pe întreg cuprinsul țării, a prilejuit dezbateri fertile, axate pe problemele majore ale agriculturii socialiste. Desfășurarea ei la un sfert de veac de la istorica plenară din anul 1949 a căpătat semnificația unui bilanț al victoriei socialismului în agricultura României. O victorie care a adus nu numai roade mai multe și mai bine distribuite ale pământului dar a schimbat radical soarta și conștiința oamenilor. Ei au devenit făuritorii propriei lor istorii, factori activi în viața economică, socială și politică a țării. De aceea, secretarul general al partidului a apreciat conferința drept „un adevărat forum democratic, o expresie a democrației socialiste, a participării largi a întregului popor la conducerea destinului națiunii noastre pe calea socialismului și comunismului”.

Documentele Conferinței, elaborate prin contribuția efectivă a participanților, însuflețita Chemare adresată țăranilor cooperatori, mecanizatorilor, lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat, specialiștilor, oamenilor de știință, muncitorilor și inginerilor din industrie, deputaților din consiliile populare comunale, au în vedere un complex de măsuri menite să asigure țării noastre o agricultură intensivă, de o înaltă productivitate și eficiență economică, urmînd să se materializeze chiar în cursul acestui an printr-o recoltă record, superioară cu aproape 30 la sută față de anul 1973. Din însăși această enumerare rezultă cu evidență că problemele agriculturii interesează astăzi specialiștii din întreaga economie națională, că ele fac parte integrantă din programul complex de dezvoltare a României socialiste, stabilit de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale P.C.R. Recenta Conferință a avut rolul de a crea un cadru cât mai adecvat pentru creșterea producției agricole, urmărind ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al țăranimii, al întregului nostru popor.

Cuvîntarea inaugurală a secretarului general al partidului reprezintă un document de o inestimabilă valoare teoretică și practică, o fundamentare științifică, în spiritul creator al marxism-leninismului, a experienței istorice întreprinse de Partidul Comunist Român, în transformarea socialistă a agriculturii. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în evidență superioritatea agriculturii socialiste, relevă schimbările revoluționare care s-au produs în existența țăranimii și propune măsurile cele mai eficiente pentru ridicarea agriculturii la înalța cotă a exigențelor actuale. Răspunsurile entuziaste la apelul secretarului general al partidului ne dau garanția traducerii în viață a hotărîrilor luate de Conferința care se înscrie ca un moment de semnificație majoră în istoria contemporană a României. Toți oamenii muncii din țara noastră sînt antrenati în efortul constructiv, unitar, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, ei sînt creatorii și beneficiarii bunurilor materiale și spirituale produse, ei urmează conștient politica înțeleaptă a partidului: „Mărețele realizări obținute de poporul român în toate sectoarele de activitate — în industrie și agricultură, în dezvoltarea științei, culturii, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor — sînt nemijlocit legate de organizarea unitară, pe baze socialiste, a întregii activități economice și sociale. Ele sînt rodui muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, țăranimii și intelectualității, al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, al întregului popor, care înfăptuiește neabătut politica Partidului Comunist Român”.

CRONICA

Alexandru CIUCURENCU :

„Eliberarea”

DESPRE POEZIA FEMININĂ

Maria PLATON

Lectura unei antologii de lirică feminină, cu identitatea ei artistică așa de reliefată, ni s-a părut totdeauna a fi nu doar producătoare de emoții, dar și instructivă. Nu pentru că poezia feminină ar constitui o ramură aparte a scrisului artistic, cu motive și modalități de expresie particulare. Niciodată scrisul feminin nu s-a rupt de ceea ce s-a realizat în general, de mișcările de idei și de curente artistice știute. O viziune proprie asupra lumii femeia-poetă și-o păstrează, neîndoios lucru, întreagă. Precum în viață, ea nu poate fi, nici în artă, un spectator desolidarizat de evenimente și oameni, o înregistratoare neutră, rece, a faptului concret. Interpretă a sentimentului în primu rînd, ea creează o literatură a stărilor sufletești o literatură adînc omenească, peste care feminitatea își răsfrînge puternic tonalitățile, fără să devieze, însă, prin personalism și afectivism exagerat, atitudinea măsurată, calmă, a creatorului în procesul de însușire artistică a realității.

Instructivă și emoționantă ni se pare a fi lectura unei antologii de lirică feminină, pentru că, în poezie, femeia și-a oglindit mai deschis chipul și sufletul, dezvăluindu-ne, cu nota specific colorată a unei ascuțite sensibilități, propria-i viață și propria-i is-

torie. Document uman și artistic, lirica feminină merită să fie prospectată asemenea unui univers, pentru că este, cu adevărat, un univers. Ceea ce vom încerca să demonstrăm.

Poezia feminină este proiecția sublimată în artă a condiției existențiale a eroului ei liric: femeia. În situația de totală dependență economică față de bărbat, lipsită de drepturi, degradată în starea ei socială și înjosită în demnitatea ei umană, cum s-a aflat atîta amar de vreme, ca urmare a acelei concepții „tradiționaliste” cu privire la natura ei „slabă” și la rolul ei „inferior” în viață, ce putea da femeia pe planul creației artistice decît tîrzi și izolate mărturisiri ale neputinței, ale resemnării și, din cînd în cînd, ale celui mai timpuriu și puternic sentiment încercat, iubirea, devenit, cu vremea, o coardă fundamentală a liricii feminine. Prototipul liric feminin este marea poetă Sapho, expresia unei feminități mai mature și mai orgolioase. Este „glasul femeii într-o vreme în care femeia tăcea, caracterizat prin sinceritate totală și acuitate dramatică.

(continuare în pag. 8)

IMPASURI?

În *Postfața-program* la *Să crești într-un an cât alții într-o zi* (Editura Eminescu, 1973), Petru Popescu integrează romanul într-o serie care se încheie cu *Sfirșitul bahic*, reprezentând, după opinia sa, o fază de-acum depășită a carierei scriitoricești, după care va urma o cotitură: „probabil de acum înainte voi scrie altfel, progresând din punctul de vedere al cunoașterii vieții, și sper că și din punctul de vedere al calității literare” (p. 287). Unitatea primelor patru romane publicate de Petru Popescu (al cincilea, scris înainte de *Prins* a rămas în sertarele scriitorului) este incontestabilă și în comentariile la *Dulce ca miera e glonțul patriei* sau *Sfirșitul bahic* am relevat, cred, câteva direcții comune. Ultimul roman, cu un titlu mai dens metaforic și mai adecvat în fragmentele apărute în reviste, *Șoseaua cerului*, se leagă mai strâns de *Sfirșitul bahic*. O dovedește înainte de toate viziunea general satirică, deosebită net de tragismul din *Prins* și optica eroic-bărbătească din *Dulce ca miera e glonțul patriei*. Însăși condiția eroului, erou-narator, ca în toate romanele lui Petru Popescu, e foarte apropiată de a eroului din *Sfirșitul bahic*. Mihai Antonescu din *Să crești într-un an cât alții într-o zi* e un tânăr mediocru și neîndeminat pe care condițiile în care trăiește nu-l pun în postura de victimă ci îi oferă șansa unei adaptări și integrări. El trăiește, ca și omologul său din *Sfirșitul bahic*, un complex, în cazul de față inadaptabilitatea la formele vieții moderne, de unde rezultă accentele ironic-satirice ale romanului.

Ideea din *Să crești într-un an cât alții într-o zi*, atât cât se poate ea desprinde din rapida succesiune a episoadelor romanului, pierdută adesea din vedere și regăsită accidental printre tribulațiile eroului-narator, este dificultatea adaptării și, mai ales, a participării firești la viața modernă. Naratorului îi se dezvoltă, din copilărie, mirajul, transformat curând într-o adevărată mistică a automobilului. Între dorință și împlinire se interpun însă, frecvent, factori inhibitori de unde situațiile ridicole, trezind vocația satirică a romancierului. Ele încep odată cu apariția neașteptată, printr-un билет ciștigător la loterie, a obiectului pasiunii, automobilul, continuă cu grija maniacală a întreținerii, cu primele senzații ale „cuceririi” șoselei, cu complexele în fața străinilor, apoi fără efort ai volanului. O criză de adaptare, în fond rezistența unei străvechi civilizații, se exprimă și la nivelul altor personaje. Căpitănelul de miliție anchetator al accidentului rămâne în adâncul ființei un țaran, scribit când află că un nepot s-a angajat într-un bar. Adriana, căsătorită cu un american, simte nevoia unei evadări, a regăsirii unei vieți autentice, nepervertite. Naratorului însuși, în ceea ce i se pare a fi, „paradisul de plastic și țevi, prefabricate și fibre sintetice, cabluri și microfoane” (p. 271) i se face „un dor

ciobănesc și de simplu, de munte” (p. 260). Citadinismul înseamnă pentru Petru Popescu deschiderea spre o anume realitate de domeniul evidenței, nu pledoarie partizană pentru ea. Înțelegerea ei, în spiritul realismului, cum se formulează în deja citata *Platformă-program* și cum o demonstrează romanele anterioare e o condiție a unei literaturi cu atribuțiile modernității. Extinderea însă a sferei citadinismului („citadinismul nu e doar temă orășenească, ci mod modern de a privi lucrurile — adică sinceritate, limpezime de gândire, modernitatea mijloacelor, curaj politic, angajare practică. Un asemenea mod e practicat, după mine, chiar de Marin Preda, care altfel e un campion al temelor țărănești”. p. 288-289) denotă mai mult decât o exagerare, o abdicare de la înțelesul etimologic și de la accepția precisă a termenului.

Intențiile scriitorului sînt prea puțin servite de materia romanului. Efectiv, *Să crești într-un an cât alții într-o zi* se compune dintr-o succesiune de episoade dispartate legate doar prin forța cronologiei și foarte vag deduse dintr-o idee directoare. Cel dinții și cel mai de neînțeles, e un fel de jurnal al naratorului de la cursurile școlii de șoferi. Urmează episodul concediului pe litoral cu întâlnirea grupului de americani, accidentul, aventura cu Adriana, întoarcerea în București. Dacă toate aceste episoade conturează parțial profilul naratorului, ele lasă la nivelul unor schițe sumare destinul altor personaje, Sfir, Mindru, Adriana, căpitănelul de miliție, a căror prezență ar fi slujit la articularea într-o construcție organizată a ideii romanului, la configurarea cu pregnanță a eroului-narator. Impresia de transcriere a unor fișe din laboratorul scriitorului se instaură în cursul lecturii și singurul episod care dă integral satisfacție privit ca un reportaj polemic, este cel al vacanței pe litoral. Aici Petru Popescu își dezvoltă vocația nedezmăniț realistă, capacitatea de a surprinde în notații febrile, adevărate secvențe cinematografice, o mentalitate prin intermediul mesagerilor ei. Admirația timpă în fața străinilor („Bubuitor gagiul, te dă gata!”), pregătirea programelor folclorice „specifice” în restaurante cu fete în costume naționale care frământă gumă de mestecat, prilejuiesc scene de satiră acidă în care reportajul nici nu mai e travestit sub aparențele ficțiunii. Întâlnirea cu junii americani, fii de bani gata, care-i fac naratorului elogiul sărăciei și-l chestionează asupra concepției generației mature și asupra revoluției sexuale, se înscrie, de asemenea printre performanțele notației satirice directe. Astfel de scene, desprinse dintr-un roman eșuat — și la un scriitor de talentul și abundența lui Petru Popescu eșecul unui roman se poate înțelege, chiar dacă nu se poate justifica — elimină prin competiție vie toate reportajele idilice și „filozofice”, de cartă postală ilustrată, ale făcătorilor de cuvinte.

Cu *Focul rece* (Editura Eminescu, 1973) Alexei Rudeanu se află la a treia carte, după *Exilul pisicilor* și *Ultimul Monac*. Prozatorul abandonează de astă dată povestirea în favoarea romanului, un roman cu multe trimiteri simbolice și în care cursul clar al evenimentelor e înconjurat de misterul persistent cultivat de Alexei Rudeanu. Scrisul, foarte sigur încă din *Exilul pisicilor*, s-a rafinat, narațiunea, făcută tot la persoana întâi, dezvoltă virtuțile stilului oral, cu formulele de rigoare: „înțelegeți ce vreau să spun”, „Dacă ne potriveam? E ca și cum m-ați întreba: după o noapte foarte lungă, atât de lungă încât pare fără sfârșit, vine într-adevăr ziua?” (p. 98).

Focul rece e romanul unei pasiuni și al unei vocații. Dragostea dintre narator și personajul feminin poreclit tandru Greierele se desfășoară paralel cu eforturile construcției „colibei” care pînă a se împlini are de înfruntat asalturile unor forțe obscure. Alături de Greiere, prezență delicată și fermătoare, se impune personajul Bunicului filozof și moralist, consilier din umbră al comportării naratorului. Remarcabilă e și cronica vieții de provincie în care o mentalitate rutinieră încearcă fără succes să frneze elanul generos al eroilor. Prozatorul tratează însă cu superficialitate tocmai cea parte a romanului în care întâmplările se precipită și ar fi putut oferi un sens mai adevărat, revelator pentru întreg edificul epic — simbolic. Despărțirea, părăsirea și vinderea „colibei”, revenirea și reluarea lucrului intrerupt se succed cu rapiditate pentru a pregăti un final fericit cu contribuția unei simbolistici facile și a unei motivații naive. Părăsirea casei de către temporarii proprietari e justificată în acești termeni: „Mă simt străin, mi-a măturisit, chiar dacă am cumpărat casa. Nu e făcută pentru noi, cine știe ce face în pe-reții aștia, cite planuri, cum ar fi avut ei de gînd să trăiască aici! Poate ne-au blestemat!” (p. 204). În comparație cu *Exilul pisicilor* și *Ultimul Monac*, *Focul rece* dezvoltă puțin din resursele prozatorului.

AL. O. TEODOREANU, POETUL

Const. CIOPRAGA

La șaptezeci de ani, cînd se stingea, acum un deceniu, Al. O. Teodoreanu păstra intactă vivacitatea tinereții. Inteligență scriitoare, boem sociabil, interlocutor rafinat, scriitorul avea o solidă cultură literară, trecînd lesne de la clasicii latini la modernii francezi sau la valorile autohtone. Notorietatea poetului, ca și aceea a prozatorului, ține de latura umoristică, dar trebuie spus că, deși foarte dotat, Al. O. Teodoreanu a făcut concesii cedînd gustului unui public facil. Versul lapidar, de factură clasică, subtilitatea, scintelile coexistă, prin urmare, cu superficialitatea și improvizatia. Pentru a descoperi filoaane de poezie autentică, e nevoie să înlăturăm efemerul, dînd la o parte tot ce umbrește sau compromite. Colportate verbal, unele epigrame compuse pentru delectarea convivilor, au circulat paralel cu cele publicate. Cele cîteva zeci de Strofe cu pelin de mai contra Iorga Nicolai (1931) sînt epigrame, caricaturi, însă hazul se estompează prin repetiție. Sub titlul *Fecunditate*, citim: „Cînd doarme învățatul domn./ Trei stenografi îl urmăresc./ Căci tot ce spune Iorga-n somn/ Apare-n Neamul românesc”... Ocazionalul frapează în *Tămîie și otravă* (II, 1935), unde epigrama, diversele misive, răspunsuri și riposte se constituie într-o oglindă a actualității, ca și în *Vin și apă* (1936), repertoriu de epigrame pe teme bachice. De la Karlsbad, unde urma o cură de ape minerale, poetul adresa, de pildă, o misivă violonistei Lola B(obescu): „Mă plimb cu apa în pahar/ Și fără jenă beau pe stradă./ Pășind încet, solemn și rar:/ Dar unde-i Lola să mă vadă?/ P. S. Și de-o vedea, are să creadă?”. Ocazionale sînt duclurile amicale cu G. Topârceanu și dialogurile-sonet schimbate cu Mihai Codreanu, interesante documentar pentru recompunerea climatului ișean interbelic. Cu prilejul unei săzătorii literar-muzicale a societății pentru profilaxia tuberculozei, la Teatrul Național, G. Topârceanu rosti „conferința în versuri” Bacilul lui Koch iar Al. O. Teodoreanu un *Speech*, amuzantă causerie rimată.

Printre glume, într-o *Confidență* Al. O. Teodoreanu își spune „vagabond simpatic”; dintr-o postumă rezultă că jovialitatea îi era dublată de o anumită tristețe: „... să se știe și-n viitorime./ Că am trăit o tristă comedie”. Stările elegiace confirmă, în *placheta Caiet* (1938), afinități cu lirismul poezilor moldovene, astfel că în *Cîntecele toamnei*, „ostenit de lene, de somn și contemplare”, glasul surdizat se armonizează cu acela al lui D. Anghel. Reflecția și reveria merg împreună, fără zguduiri profunde: „Prin parcul meu de vise imens și vestejit./ Tu ai trecut ca toamna atotvestitoare”. Cu micul poem *Din umbră pătrundem în ambianța unei fan-tezii orientale, enigmatice sultană avînd profilul cadinei lui Anghel din Paharul cu ceai. Luna „sfîntă” cu suris de „moartă”, „lacu-nfiorat”, „umbra negrului palat” aparțin sensibilității eminesciene. La Eminescu luna era „al nopților monarc”; la Al. O. Teodoreanu „trece vîntul, trist monarc”, iar „chipul iubitei vine eminescian „din lumi de vis”. Solitudinea, senzația de pustiu, clipa cînd fantoma iubitei dispăre „pe-nguste-tele poteci”, sînt însoțite de ecouri simboliste; parcuri „mutate”, „intunecate”, „lebede negre”, nuferi, trandafiri, iriși, lălele, glicine, veghează crepuscular. Erotica e mai degrabă amintire decît dorință, de unde limbajul potolit în *tonuri de lied*: „Era/ Aminte de-ți aduci./ O zi de toamnă, mohorîtă./ Cu nori de plumb, pe-un cer de tuci./ Și piclă — scrum trecut prin sită/ Pe-aleele de nuci”. Sau acest ritual de romanță: „Pășeam încet... pășeam sfios... în urma ta.../ Cînd ai intrat... să mi te-arăți... zîmbind la geam...”. Galanteria presupune un simț fin al nuanțelor, altminteri riscînd să cadă ori în solemn, ori în parodic. Un *Madrigal* purtînd semnătura Al. O. Teodoreanu este de o perfecțiune desăvîrșită: ca idee, ca limbaj metaforic și mai ales ca tonalitate. „Pe visurile-mi — roșii trandafiri —/ Alabastru flutur te-ai lăsat alene./ Ți-ai alipit aripile subțiri/ Și, cu polenu-n finele antene./ Te-ai dus să cauți poate-o floare nouă./ Zburînd, alabastru, în alabastrul firii.../ Te uii la trandafirii plîni de rouă/ Și nici nu știi că plîng și trandafirii...”. Poetul nu disprețuiește cugetările banale, de tipul: „Iubirea noastră e o frunză”; sau: „Tăcerea-nchide lumea ca un plic/ În care toate tainele s-ascund”. Însă jocul de-a banalul are în subtext o vibrație de reținut, sugerată discret, ca în acest *Așteptînd*: „Și-aștept în calmul nopții delectare./ Sub ironia miilor de aștri./ Să tîlmăcesc în ochii tăi albaștri/ Misterul vieții noastre efemere...”. Citeodată, gravitatea e comunicată direct, fără văluri. Citabil în acest sens, poemul *Nemurirea*. Condiția umană a devenit obiect de mediație; o comparație sugestivă abate privirea de la locul comun către veritabila poezie: „Mormintele ne-așteaptă cu gurile căscate./ Și mergem toți spre ele, pe-un drum sau pe alt drum./ Cum merg hipnotizate gazele de fum/ Spre șerpi cu solzi de aur și ochi de nestemate”...*

Epicurile uită neliniștile de acest gen, slăvind cu voluptate vinul („Cîntat-am vinul și-l băui pre el”) sau dînd „cu tifla-n omenirea toată”. Buna dispoziție se suprapune miștirii existențiale. Exuberanța din *Dimineață* (utilizînd ritmul *Rapsodiilor* de primăvară de G. Topârceanu), în continuarea petrecerii nocturne, e potențată de participarea naturii: „Pe-te drum, măturătorii./ Care-alungă noaptea-n lături./ Urmăresc sosind cocorii./ Sprîjinindu-se de mături”... Poetul excellează în instanțane („ercionări”), demonstrînd o reală virtuozitate tehnică, fie în utilizarea resurselor balcanice ori arhaice ale vocabularului (Soliman-Ali-Fistic), fie în exhibarea neologismelor, destinate să concentreze atenția. Pitorescul, buto-neria se situează în prim-plan. Poanta sare în ochi. Din cititorii străbune se desprind Paharnicul Furtună, Măscăriciul Vălătuc, Ilie postelnicul către Măria-Sa și alții „Ghidus”, „istef în toate cele”, Vălătuc e bufon la curtea Moldovei: „Cînd se-mbăta pe toți îi lua-n răspăr./ Și veșnic era beat, pe cît se spune:/ Ci strujă guri lui neștiind pune./ Și lui Ciubăr tot el i-au zis Ciubăr...”. Intors spre prezent, trubadurul vorbește de astrala privire a iubitei, de „monopedul” cerșetor”, de „diafane salamandre” de „fainici prevoricatori”, de băutorul „obnubilat de aburii beției”. Asupra termenului de efect, atrage atenția așezîndu-l în rimă: „Dar iată-n deal, după humbrar./ Răsare soarele hilar...”. Dar cînd privind în dimineață/ A țipa cocosii isterici/ Răsăritul o-o paiață/ Care joacă pe biserică... (Cîntece din ospiciu) reacțiile atribuite psihicilor generează un umor al absurdului: „Vecinul meu era bolnav./ Bolnav de mult și foarte grav./ Toți spun că l-au luat de-aici/ Și că prin parc l-au dus pe dric.../ Dar asta nu-i adevărat —/ Eu știu c-avca în el furnici./ Ce-au ieșit noaptea prin buric/ Și l-au mîncat...”. Parodiile după Eminescu, Arghezi, Ion Minulescu, Mihai Codreanu, G. Topârceanu învederează o remarcabilă capacitate de a cînta pe struna altora, mai ales în latura jovial-comică.

Erata la nr. 8 — Alineatul I, rîndul 28, se va citi: „Se produsese o autohtonizare”. Alineatul II, rîndul 20: „Dar exclusivismul era dezavuat fie și în mod echivoc...”; rîndul 41: „probează că dezordinea, eul”...

Tineretea unui teatru pentru copii și tineret

Citeva cești de cafea (funcțional) prezente pe un birou constituie, de bună seamă, un amănunț cu totul nesemnificativ, și nu văd motivul pentru care orice secretar general de redacție care se respectă n-ar tăia asemenea rinduri, fie că ele se află la începutul, la mijlocul sau la sfârșitul unui reportaj-interviu; chiar dacă (sau mai ales dacă) acesta ar fi legat de aniversarea a 25 de ani de existență a unui instituției de artă. Și totuși trebuie să mă aghț cu disperare de acest amănunț nesemnificativ, pentru că altfel tonul riscă să devină semi-oficios, iar însemnările mele despre Teatrul pentru copii și tineret din Iași, — schematic și neadekvat. Și-apoi nu știu dacă este chiar cu totul nesemnificativ faptul că în jurul acestor cești de cafea, mereu aburinde în așteptarea destinatarului, se poartă, iar și iar, înfrigorate discuții (despre care, deci, e greu să referi la rece!), discuții privind un obiectiv inefabil, consemnat cu alindă în paragrafele statutului oricărui teatru, dar nu totdeauna sesizabil și în activitatea acestuia: nou, originalitatea, eficiența artistică și accesibilitatea. Așadar, nu este chiar cu totul nesemnificativ acest fapt, mai ales dacă finim seama că respectivele discuții angajează, nu o dată, forțe artistice situate mult în afara perimetrului teatrului: în cauză (dacă este să definim acest perimetru prin lunarul stat de salarii). Drept urmare, nu arareori scaunele colaboratorilor și prietenilor teatrului sînt ocupate de regizoarele Cătălina Buzoianu și Anca Oravez, de actorul Sergiu Tudose sau de scenograful George Dorosenco toți patru de la Teatrul Național „Vasile Alecsandri”, de scenografa Hristofenia Cazacu (de la Opera de stat din Iași), de compozitorii Sabin Păuțza sau Vasile Spătărelu, de la Conservatorul ieșean etc. Ca să nu mai vorbim de autori (Valentin Silvestru, Alecu Popovici, Al. T. Popescu, Ștefan Oprea, Georgea Eftimie, Vasile Cojocaru, Ana Predescu, Ioana Ioniță, Victor Leahu, Dumitru Vacariu, subsemnatul, etc.) fiecare cu mapa, manuscrisele, temperamentul, nerăbdarea și... cafeaua lui. Incheierea acestei enumerări ține strict de obiceiul casei, deoarece este suficient să întredeschizi ușa micuțului birou din clădirea de pe Ștefan cel Mare, pentru ca să fii interpelat ferm și operativ:

— Vrei o cafea?
Cu asta se începe. Și cu multe altele. Pentru că interesant la această scenă, care implineste un sfert de veac de existență, este, în primul rînd, faptul că aici mereu se începe, rare fiind perioadele cînd mulțumirea de sine și rutina să se fi instalat pe coridoarele și pe micuța scenă — aceeași pe care, acum 25 de ani a fost prezentat, în premieră, primul spectacol păpușesc ieșean, cu piesa „Peștișorul de aur”. De atunci, multe s-au schimbat, deși sala, scena și chiar dotarea tehnică au rămas aproape aceleași. Același, însă și entuziasmul, ridicat la cub de cînd acest teatru a devenit Teatru pentru copii și tineret, diversificîndu-și, deci, aria tematică, multiplicîndu-și adresa spectacolelor și incluzînd, ca modalități scenice, animația, pantomima, poezia, păpușile, măștile. Este un salt calitativ greu de imaginat, dacă n-ai văzut cu proprii tăi ochi primele păpuși stîngace, din carton presat sau lemn sculptat, cu decori excelînd în colorit dar nu și în subtilitate. Au urmat anii unei rodnice acumulări de experiență cînd, director fiind Manole Foca (în regia căruia, Teatrul Național ieșean a prezentat, imediat după Eliberare, cîteva spectacole), scena păpușărească a cîștigat o pregnantă individualitate. O individualitate marcată de maniera populară a

unor spectacole, descinzînd, ca vervă, direct din spiritul operei lui Creangă. Nu e de mirare că „Dănilă Prepeleac” a încîntat serii și serii la rînd de mici spectatori, virtuozitatea minutorilor celor doi drăcușori din piesă — Constantin Brehnescu și Ion Agachi — fiind apreciată cu uimire, entuziasm de păpușari veniți din diferite colțuri ale lumii. La un Festival păpușăresc internațional la București. De altfel, această coloratură populară este valorificată cu succes în continuare; nu de mult veneșienii aplaudînd, la ei acasă, pe acel gallo, mîndru cocos din „Punguța cu doi bani”, personaj inegalabil și demn, zic eu, de a fi reținut, ca și întreg spectacolul în cauză, pe o peliculă. Deci nu numai de a fi transmis la televiziune de la „Trei pitici și-un licurici”, spectacol care, cu modestie o mărturisesc, mi-a aparținut, și pînă la excelentul musical „Bing-Bang-Bing”, păpușarii ieșeni au fost frecvent prezenți pe micul ecran. Uneori cu modalități de un caracter oarecum insolit, imaginile constituindu-se din cartoane decupate, personaje cu măști etc. / prefigurînd într-o măsură, ceea ce, nu peste mult timp, urma să fie Teatrul pentru copii și tineret.

— Există, oțărăz — cu polemică adresă — directoarea Natalia Dănilă (cutoare a unei piese intitulată nu întîmplător „Oameni prin transfer”, prezentată în această stagiune pe scena Naționalului ieșean), există, deci, chiar dacă pentru unii e greu să înțeleagă acest lucru, bătîndu-ne protector pe umeri, gest încurajator, de bună seamă, dar care, din păcate, nu este continuat cu un sprijin ceva mai consistent, sprijin de care, mărturisesc sincer, avem nevoie. Deși, pînă una alta, după cite se vede — și sper că se vede — ne descurcăm și așa. Dovadă ecourile din public, din presă, dovadă clanul colectivului, pentru care cuvîntul efort nu spune încă totul. Se repetă intens, chiar dacă n-ai o stație de amplificare ca lumea, n-ai lumini, difuzoare și cîte altele — și trebuie să o declar deschis: privesc cu multă invidie la dotarea tehnică a oricărui club sindical sau a nu știu căreia instituții, cu stații super-moderne, care-și așteaptă luni în șir prilejul de a fi întrebunțate, accidental, un sfert de oră sau cel mult o oră. Deși, o oră e mult prea mult spus! Dar să lăsăm asta, nu vreau să am aerul că mă plîng, noi ne continuăm activitatea pînă și în condițiile în

care nu ni s-a găsit încă un statut adecvat (funcționăm în condițiile în care, acum cincisprezece ani, se montau aici trei modeste piese de păpuși pe stagiune). Dar mai bine hai în sală, să vezi cum reacționează publicul la scena cu balaurul din „Bing-Bang”. Colosal!

Publicul: în 25 de ani, aproape 2.000.000 de spectatori. „Da, dar să vezi cifrele ultimelor stagiuni — Leahu!, unde-i Leahu, vreau să-ți dau niște cifre concrete, sînt cele mai grăitoare. Cifre nu vorbe!”

Intre timp privesc în jur: miniaturi, păpuși, afișe — în românește, italienește, în limba sîrbă (teatrul a participat și la un festival păpușăresc desfășurat în R. S. F. Jugoslavia), o ambianță agreabilă, plină de poezie. Aceasta, inclusiv holul, ingenios decorat cu o încîntătoare expoziție, surprinzînd copii în diverse ipostaze: rîzînd, cîntînd, urmărînd fascinați un spectacol, totul surprins pe viu, fără prealabilă regizare, naturalețea imaginilor trecîndu-te, de la bun început și fără drept de apel, sub suzeranitatea aceluși mirific regat al candorii și ingenuității, care este copilăria, cu al ei ațit de specific și de neuitat univers.

— Da, dar teatrul nostru este pentru copii și tineret — și tineret — tin foarte mult să subliniez acest lucru, intervine cu promptitudine directoarea Natalia Dănilă. Experimentele noastre din ultimul timp, în general realizările noastre scenice au vizat îndeosebi găsirea aceluși limbaj capabil să ne pună în contact direct, vibrant, și convingător, cu spectatorii tineri. Dar nu așa, cum se mai obișnuiește pe ici pe colo, montînd cite o banală și prăfuită poveste, în cele mai banale și prăfute decoruri, cu aceeași rudimentară recuzită — fără pic de imaginație sau inspirație și fără alt scop decît acela de a realiza, la repezeală și fără prea mari obligații, niște foarte importante indici de plan, asta însemnînd chipurile randament. Mă îndoiesc însă dacă înseamnă și randament cultural. Iată de ce noi ambiționăm mult mai mult: adică spectacole care să se adreseze tineretului prin specificul, farmecul și mesajul lor. Și prin cele mai adecvate modalități. Care nu pot fi mereu aceleași. Ba pot spune că, în cazul nostru, ele sînt mereu altele, deoarece o primă condiție a unui teatru pentru copii și tineret este mobilitatea și adaptabilitatea. Cătuăm. Dar și în-

Scenă din spectacolul „Cronica faptului divers”

sumăm. Cel mai nou spectacol al nostru carc-și revendică ranchețea și expresivitatea unui afiș agitatoric — e vorba de „Cronica faptului divers” — n-ar fi fost posibil fără acumulările de experiență, începute odată cu un mai vechi spectacol Alecsandri și continuat cu montări tot mai pretențioase ca „Boabă și Bobiță”, „Butoiul cu miere”, apoi „Patria”, „Hercule în căutarea merelor de aur”, „Albă ca zăpada” și bineînțeles, „Bing-Bang-Bing”, cea mai definitivă reușită a teatrului în materie de specific și antren în montarea lui Constantin Brehnescu, regizorul și animatorul acestei scene. Constantin Brehnescu: un veritabil gentleman, cu un... ineputabil apetit pentru fanteziste ansamblări și reansamblări poematice a tuturor elementelor scenice.

— Și, pentru că veni vorba, prin specific înțeleg nu a căuta scenei noastre un loc sub soare, lingă celelalte cite mai există, urmează o pauză și o privire: am înțeles oare cum stau lucrurile? ci a-i sublinia funcția agitatorică, locul pe frontul culturii noastre artistice, misiunea pe care ne-o asumăm și care, la urma urmelor, ne obligă mai mult decît toate formularele care ne sînt trimise ca să le completăm. A realiza planul nu înseamnă pentru noi doar a completa o cifră acceptabilă într-o rubricuță oarecare, ci a fi prezenți în actualitatea orașului, a județului, a țării. Iată de ce am inițiat această „Cronică a faptului divers”, care se vrea un fel de publicație scenică la zi, intervenînd prin vers și proză, prin ode și, cînd e cazul — și este; — prin satiră, în fecunda și constructiva dezbateri pe care o constituie munca și viața noastră, a tuturor. În primul rînd a tinerilor, cei mai receptivi dar și cei mai pretențioși spectatori, generație care, desfășoară de la „Nicolina” și întreaga zonă industrială și pînă

la Universitate — dacă e să vorbim numai de Iași, — se constituie drept posibil și chiar real public, al teatrului nostru, public, pe care trebuie să-l cucerim, să-l satisfacem în materie de preferințe și exigențe, să-l modelăm Cam asta vrem noi...

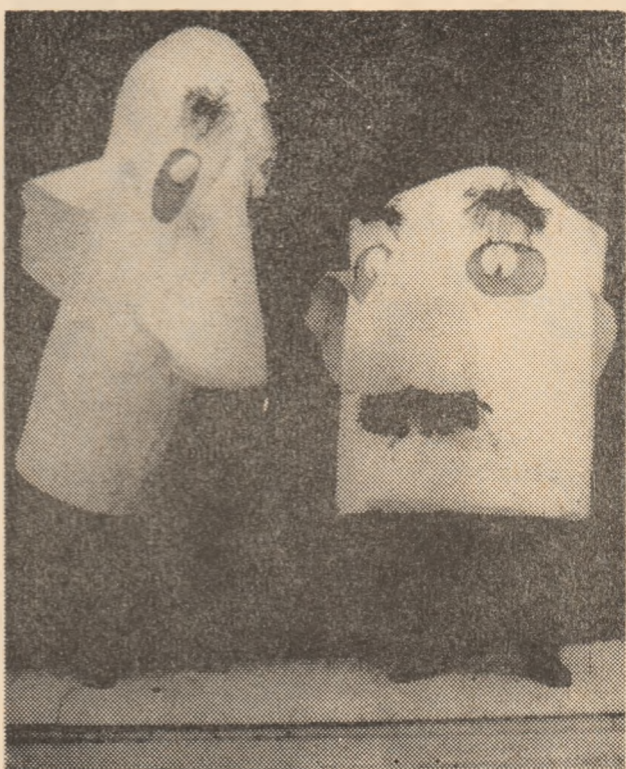
Primul spectacol cu „Cronica faptului divers” a fost prezentat la Clubul artelor al „Nicolinei”. Anierlor au fost prezentate, în mai toate cartierele Iașului, spectacole în aer liber. Dar nu numai aici, ci și la București, la Veneția, etc. Pe-te tot, colectivul ieșean și-a precedat militantismul gestului artistic cu o amplă agitație vizuală — afișe, programe, cartoane decupabile pentru a orna și aminti — toate însoțind din mers ofensiva unui colectiv care vrea cu orice preț să cîștige bătălia rațiunii sale de a fi — așa cum și afirmă cele mai noi și mai interesante spectacole.

— Atît doar, ține să incheie interlocutoarea mea, că teatru se poate face oricum, numai fără actori și fără texte — nu! Or, „Cronica faptului divers” trebuie scrisă așa cum se scrie o gazetă — hai să-i zicem lunară — angajînd cele mai dotate și pasionate condeie, scriitori și ziariști (apelul îl fac în calitate de colegi, am și eu la bază șapte ani de gazetărie radiofonică), pentru a da mesajului nostru țînuta și consistența cerute de cetățeneștile atribute ale scenei noastre. Pe care vrem să le merităm din plin! O, spun la plural, angajînd astfel în această profesiune de credință pe regizor, pe scenograful — Lică Nicolae și Petre Petrariu — pe interpreți — Ion Agachi, Nicolae Brehnescu, Simona Agachi, Emil Petcu, Camelia Bujdei, Const. Amuntencii, Ortansa Stănescu și toți ceilalți care alcătuiesc „unsprezecele” actoricesc al acestui teatru, unicul „unsprezece” — căci numai unsprezece sînt! — fără rezerve (în actuala schemă, bineînțeles).

Cu aceștia vom continua, în ritm susținut, montînd, pentru tineret, spectacolele „Regele și yankeul”, versiune liberă de Ștefan Oprea, după Mark Twain, „Anton Pann” — prelucrare după „Povestea vorbeii” de Mircea Filip și „Farse medievale”. Pentru copii — „Un băiețel, un cocosel și o drăguță de pisicuță” de Ana Predescu și un recital din versurile Constanței Buzea.

Și-mi amintesc cu emoție o scenă, petrecută în timpul desfășurării unui spectacol cu piesa „Hercule în căutarea merelor de aur”, cînd corul format din studenți ai conservatorului ieșean, condus de Sabin Păuțza și prezent, în mod oarecum anonim, în sală, printre spectatori, a început, pe neașteptate, să cînte, amplificînd emoționant dimensiunile momentului artistic trăit laolaltă — pe scenă și în sală. Și exprimînd totodată o plină de simpatie adeziune la ceea ce tineresc și inedit se afirmă, cu toată forța, în acest, mereu nemulțumit de sine și plin de ambițioase proiecte, Teatru pentru copii și tineret din Iași.

Despre care am impresia că se va mai vorbi. Evident, nu neapărat după alți douăzeci și cinci de ani!

Scenă din spectacolul „Cronica faptului divers”

Scenă din spectacolul „Bing-Bang-Bing”

VASILE ANDRU:

Mireasa vine cu seara

În noul său volum, *Mireasa vine cu seara*, Vasile Andru „montează” într-o suită de versiuni o stare de conștiință, uzind de modalitatea mereu reluată a confesiei. Scena se repetă invariabil: eroul investește mari speranțe într-un dialog care nu stabilește, de fapt, nici un contact cu interlocutorul, rămas martor indiferent. Imposibilitatea apropiării, precedind o izbucnire nervoasă. De la tensiunea interioară determinată adesea de o depresiune a solitudinii, personajele lui Vasile Andru ajung la agresivitate, criza declanșându-se atunci când devine clară inutilitatea discursului. Iritat de tăcerea care-l împingea dorința de a se face înțeles, un călător este tentat să ridice tonul și să-și lovească tovarășul de drum:

„De ce nu spui totuși un cuvânt! se răstește el, încordându-și mușchii brațului (...). Vezi minile astea ale mele, minii muncite și grele? Tare te-aș cirpi cu ele, aici, în autobuz! Tare și-aș mai lipi două labe, ca să nu-ți bați joc de mine!

Iartă-mă că am spus asta... vorbește el după un timp. Cum am putut să te ameninț? Ce vei crede acum despre mine? Uite, a fost un acces de furie pe care nu știu cum să-l explic. Te rog să mă ierți” (Călător spre Nord). Altul reacționează la fel de violent și cam cu aceleași cuvinte: „Dacă nu îmi dai un răspuns, te voi scoate din calmul tău cu pumnii” (Fostul braconier). Imposibilitatea stabilirii unui contact afectiv declanșează intervenții brutale. O studentă, venită să-și mărturisească dragostea pentru profesorul său, strigă, descumpănită de insensibilitatea acestuia: „Iertați-mă că am strigat, spune studenta. Iată ce am ajuns să fac” (Spațiul meu). Situația se reeditează aproape identic în *Dimineață cu o studentă*: „Iertați-mă că am strigat, spunea ea după un timp de tăcere. M-am pierdut. Vă rog să mă iertați. Doamne, ce am putut să fac?”. Fiecare personaj are un minus de afectivitate, incapacitatea de a iubi sau urî profund, chiar, dar, mai ales, deține tehnica aminării răspunsurilor și ticul supozițiilor nesfârșite. Dialogul rămâne în stadiul de soliloqui, ca o posibilitate de derulare pentru sine a întortochiatului fir al gândurilor. Iar Vasile Andru știe să complice procesele mentale până la oboseală, sugerând, prin artificii retorice, semnificații adânci celor mai banale pretexte.

Rezolvarea, când există una, se produce pe planul enigmatic al lucrurilor, prin suprapunerea imaginărilor peste real. Având obsesia ispășirii unei vini, eroul din *Întoarcerea vinovate* se sinucide după ce un alt personaj, care se dovedește a fi propria sa conștiință, îi întocmește actul de acuzare. Alteori intervine justițiar natura (Edelweiss).

Apatie generală, substanța dramatică fiind distrusă prin tendința de a explicita până la exasperare. Autorul pare conștient de pericolul fluxului verbal nederajat: „Eseu scris pe un dosar gros: Despre viață în ipoteze. Nevoia de eseu este o boală gravă. Va trebui să mă gîndesc serios la remediu. Pentru moment voi da la coș acest dosar. Eseu. Nevoia omului care a citit o bibliotecă de a scrie o altă bibliotecă. Nevoia de discurs” (H., de la hirtie). Faptul nu are însă urmări pozitive pentru propria scriitură.

Din punct de vedere epic nu se întâmplă nimic în multe din schițele alcătuit de *Mireasa vine cu seara*. Se pare că Vasile Andru și-a propus să abordeze tehnica dificilă a „intrigii verbale”, încercând interferențe de psihologii prin medierea cuvintului. Dialogul sortit să rămână monolog capătă valențe tragice în câteva din piesele volumului. Alteori însă, acest discurs fără destinatar este minat de vorbărie, diluat de un șuvoi de fraze repetate în gol, fără rezonanțe scontate.

Economia de limbaj face ca bucată cea mai realizată să fie ultima. Drumul spre cimitir al bătrînilor traumatizați de ruperea brutală din contextul lor obișnuit de existență rămîne memorabil. Există acolo o concordanță perfectă între motivarea dramei și enunțul verbal bine dozat, ceea ce angajează pe autor în miraculosul circuit psihic cu lectorii săi, modificînd raportul între eșecuri și succese.

Magda URSACHE

Tiberiu Utan este un poet de extracție rurală, care, structural, nu se va citadiniza niciodată întru totul. Peste versurile sale el trece mereu, cu o discreție ce îi este proprie — estompa artizanului, a omului școlit, tentat să stilizeze acorduri și culori de-acasă, din neuitatul lui univers fărănesc maramureșean. Ispita modernismului însă, la el, încețoșează numai, fără a-i acoperi, fondul arhetipal al inspirației și implicit, al poeziei. Este ca în picturile murale, vechi, pe care ajunge să le ștergi ușor, cu grijă, pentru a descoperi sub primul lor strat — cîmpul original, nealterat. Fiindcă, de pildă, cine nu va recunoaște în cele două strofe pe care le vom reproduce mai jos uimirea perpetuu nouă în fața frumuseții naturii, caracteristică sătenilor noștri dintotdeauna? Iată-le: „Frumusețea, pasăre străină, / zboară pe la mine prin grădină / și se-ntimplă-adesea de scoboară / într-un ram de-al meu, și-l înfloară. // Numai eu știindu-i pe aproape / aripile mici cit două pleoape / rogu-mă în șoaptă în șoaptă de grădină / să își curme foșnetele, glasul, / și să-i lase cit mai lung popasul...” (De taină)

Frumusețea, pasăre străină — traduce starea de ingenuitate a fărânelui contemplînd, chiar în identice ipostaze repetate, sărbătoarea culorilor firii, mereu exotice prin urmare. Sentimentul livresc, de sorginte goetheană, din ultima strofă a poemului, fiind integrat și el atit de organic în regului, atit de autonomizat, încit abia de îi mai recunoaștem originea: „...rogu-mă în șoaptă / să își curme foșnetele, glasul, / și să-i lase cit mai lung popasul...” („clipă, rămii, ești atit de frumoasă!”)

Poeemele lui Tiberiu Utan au ceva din lentoarea și seninătatea ceremonială a desfășurării vieții noastre, din străbuni, în blagiene cadre transilvane, de văi și coline inundate în tulbură lumină. Caligrafiate parcă, hieratic suave, inscrite unui recongnoscibil, ancestral ritual, al plaiurilor românești. Versurile acestui autor, filigranate, fragile și concise în același timp, au raportind avalanșa materiei verbale, nefi, de aceea, de cele mai multe ori, exerciții de virtuozitate și rigoare prezodică pe spații concentrate, castabile exterior și interior totodată. În acurmată comuniune cu întreaga fire înconjuroare, în care și prin care poetul își prelungeste existența: „Cî se-mîndmî amîndoi / în rosia roadă e verii fierbute / Liberă, fîcîndu-se înepoi, / plînde din sîmbete și cîrve. // Ea — sîmbetele, tu — cîrvele, fîcînd — / sîmbetele ni-l încercăm în tulpiă / Asem rădăcini în pîmînt / și asem rădăcini în lumînă” (Cîrvele)

El recită generoasă frățietate peste acurmată, dar atit de expresivă intrupări ale materiei (Păpădie), ori se mișcă ca în fața unui spectacol de la începutul lumii, cînd întimplarea îi scoate în cale primul miel al anului: „Parcă-i un mîgar ce-n pahar și s-a spart / cu pocnet de gheață, cu țipăt de Mîrt, / cu mari bucurii ce te dor. / Parcă se-nscocă intîlul cocor”. (Motiv de primăvară)

Utan celebrează (ca și Gheorghe Tomozei) popasuri de pe meleagurile patriei sau de pe alte meridiane, bate

POEZIA CA DIALOG ESENTIAL

Hristu CÂNDROVEANU

efigii unor nume de excepție, memorabile în singularitatea lor, inscriindu-le — ca noi repere, în geografia spirituală a unei întregi colectivități naționale (Voronet, Venetia, Sadoveanu, Argezi). Nu fără neliniștea pe care i-o dă conștiința trecerii lumii prin zarea fumurie a timpului: „Apă curgătoare la picioarele piramelor / vint saharian / metru al vieții noastre...” (Generalul timp),

— în ciuda trepidantei noastre existențe diurne, care nu ne fură, totuși, îndeajuns, meditației grave (Ev).

„Să intri-n poezie ca toamna pe Tirnave” — sună un vers al lui Tiberiu Utan, amintind un accent similar dintr-un poem de Mihai Beniuc. O ars poetica, de bună seamă

Intr-adevăr, în viziunea autorului cîntecul trebuie să concureze însăși poezia vieții (a firii lucrurilor), în cromatica ei echilibrată, de lumină și umbră — în sensul profundității și al esențialității. Toamna, pe Tirnave, ca și în propria noastră interioritate, vor fi inundînd incredibil de mirific culorile. Dar ele îi trezesc poetului (poate tocmai de aceea!) și regretul încărcat de tulburătoare obsesii, al trecerii lor ciclice, asemenea fantomaticelor lui virste fără întoarcere: „Începi să fugi de mine, copilăria mea, / ospățul tău sfîrșit e, paharele-s deșarte, / în pār se furizează potecile de nea, / s-arupt în urmă-o punte, un fluviu ne desparte, / și te destrămă ca fumul pe mările văpăi // Sfirșit îți este drumul, dar lasă-mi ochii tăi...” (Începi să fugi de mine)

Invocarea atit de subliniată a purității, ingenuității virstei dintii, pe care și-ar dori-o perpetuu, este definitorie la acest poet, nu întimplător și autorul unor de-acum cunoscute și îndrăgite cărți pentru copii.

În vînghiul de incidență al aspirației mărturisite în versurile citate și al conștiinței ireversibilității timpului, se naște ocea continuă nostalgie ce încarcă de substanță poemele lui Tiberiu Utan, atit în Steaua singurătății, 1968 (selecție din care am reprodus pînă acum), cit și în recenta lui culegere, Goana după vînt, (Editura „Eminescu”, 1973).

Volumul din urmă îndeosebi, ilustrează distinct maturitatea de creație la care a ajuns autorul, atit ca viziune asupra universului explorat și anexasat poeziei, cit și prin varietatea, nuanțarea mijloacelor de expresie la care recurge: armonii interioare, încărcarea cuvintului de sugestie, miniaturizarea poemelor — devenite uniori crochiuri, fulgurații într-un vers, adică adevărate definiții metaforice, decantate.

Cel plecat de-acasă, în goana-i ome-nescă după himere (simbolul titlului culegerii), nu și-a trădat, nu și va trăda obirșia, fiindcă poartă în sine imaginea singulară, trecută în basm, a locurilor lui de baștină: „Numai acolo cîndva / a auzit cineva / cerbul cîntînd, cerbul horînd / și l-a cuprins în colînd / și l-a-nvelit în argint. / Plouă cu stele, plouă cu stele în codrii Maramureșului”. (Cîntecul cerbilor)

Și nu-și va uita nici rostul, de cîntăreș al oamenilor, căroră le este destinată arta: „Clopotele spuse-n sus / ajung cuiwa în auz? / clopotele spuse-n jos / sun domnește de frumos” (Echo) — în specifică tonalitate folclorică, baladesc transilvană.

Amprenta de suflet a meleagurilor natale și a reperelor umane de excepție, de aici, e mărturisită și în alte numeroase poeme (Fluierul Iancului I, II, Goana după vînt, Baia Mare etc.). Doină, însă, este definitorie și antologică în acest sens, un dialog al autorului cu sine și cu lumea din care numai aparent a plecat:

„...am trăit atîți și-atîția ani / sufletul mi-i numai de fărani, / nu mă schimb alunule, nu schimb / frunza ta pe nici un soi de nimb, / las pe alții astăzi să-nvețe / cum dădegem cu coasa în finețe, / las pe alții, las pe alții tot, / să mă schimb alunule nu pot / oricît sămădesc și mă socot. / «Dar de-aici ce ai luat, luat?» / Am luat întregul sat / zace-n mine cantr-un cui de cioară, / nici nu mor și nici nu vrea să moară”.

Tiberiu Utan este un poet al vieții, al frumuseții ei, exprimate discret, marcat nu o dată de tristețea netrucată a efemerității noastre — sub specia aeternitatis: „Ce scurtă omenească trecere / cită gheață la cei doi poli / vor veni vor veni să îmi secere / ritmii blajini și domoli”. (De-a jocul)

Sentimentul solidarității lui cu semenii însă, cu glia străbună — realități perene, îi luminează discursul liric, preponderent tonic, exprimînd nu doar o predispoziție intimă, ci destinul unei colectivități de la care se revendică. Precum în această Idilă a unui popor întreg în jocul dramatic al Istoriei: „Țară cu fruntea de singe / urma cununii de spini / un ochi ride celălalt plînge / cînd numai la soare te-nchini / plînge de multă lumină / ori încă nestinse dureri / ride spre ziua ce va să vină / ori ziua de ieri”.

La Tiberiu Utan, substanța, fertilitatea poeziei — stau în însăși sinceritatea și discreția comunicării ei.

Un dialog esențial și exemplar cu cititorul. Ce altceva poate să fie, în fond, poezia?

Henri CATARGI:

Șt. DIMITRESCU:

„Sanda”

„Portretul soției”

Povestirile și nuvelele de început ale lui Fănuș Neagu (v. **In văpaia lunii**, cu o substanțială prefață de Nicolae Balotă, Editura Minerva, „Biblioteca pentru toți”, Buc., 1971, 408 p.) consacrau dintr-o dată un prozator cu mari disponibilități lirice și epice care, astăzi, printr-un proces de rafinare, de fecundă regenerare, s-au transformat în virtuți narative de o extraordinară tinerețe. Nuvelistica ne propunea o lume cu o structură morală și socială inconfundabilă: spațiul-matrice al Cîmpiei dunărene (Nicolae Balotă), invadat de o stranie poezie a primordialului. Fănuș Neagu venea în proza românească contemporană cu temele Povestitorului, dar și cu un limbaj plastic, tulburător. De fapt, toată opera scriitorului e un imens poem ale cărui metafore sînt inepuizabile. Fănuș Neagu este înzestrat cu sensibilitatea naturii care renaște fără să se repete însă. Spațiul imaginar al scriitorului este satul românesc care cunoaște fatalitatea istoriei, o existență neobișnuit de vitală, de contradictorie, dar și frumusețea perpetuării unor ritualuri străvechi. Ceea ce nu s-a renunțat încă de îndăjuns cînd a fost vorba de povestirile lui Fănuș Neagu e predispoziția personajelor pentru o existență magică; influența unei naturi violente care anticipează evenimentele și modelează eroii.

Din punct de vedere al realismului magic, cele mai multe din personajele scriitorului se inițiază și se lasă inițiate. Ca și eroii sadoveni, personajele lui Fănuș Neagu au obseia unei lumi unde realitatea și poezia se confundă, unde ritualurile străvechi nu au fost încă desecralizate. Satul dunărean mai păstrează încă în teritoriul lui formele unei vieți mitice. Lișca e o „vrăjitoare”, o voce a destinului: în timpul războiului, ca să liniștească spiritele și să întredină un climat de siguranță, de încredere în sat, ea ghicește femeilor, instaurînd iluzia că toți cei plecați pe front trăiesc. Pusă să-i „descinte” propriului ei bărbat, vraja se destramă brusc. Ceremonia e întreruptă „Basmul” Lișcăi nu mai este crezut nici de ea. Adevărul poveștii nu poate înlocui adevărul vieții. În nuvela **Ningea în Bărgan**, reluarea unui obicei — darea cîinilor în jujău — caracterizează un sat cu legi morale severe. **Olelie** e un spectacol public în care se judecă, se comentează într-o deplină libertate, la adăpostul nopții, anumite evenimente petrecute într-un an în sat. Ritualul fetelor care se scaldă goale în griu e un semn că cineva va muri în curînd: „Moartea cu opt trupuri galbene” cheamă la ea o bătrînă. Magicul la Fănuș Neagu nu tulbură conștiințele, ci condiționează, ca și la Mihail Sadoveanu, un personaj care devine autentic creator de literatură. Poveștile iluminează conștiința „buimacă” a oamenilor. Natura, fenomenele meteorologice îi avertizează și aproape niciodată nu-i protejează. Toate personajele lui Fănuș Neagu trăiesc și sînt fascinate de mirajul unei naturi violente, și nicidecum senine, ca la Mihail Sadoveanu. Existența socială în Cîmpie e în relație cu fenomenele meteorologice. Înainte de a se produce o dramă, o evadare, o crimă, natura le anunță prin semnele ei. Vîntul, luna, zăpada, seceta, ploaia etc. au rolul unor profeți. Cînd Fănuș Neagu scrie „Vîntul se oprise, aerul pocnea de ger și sta să ningă”, ideea de metamorfoză morală, psihologică a prins deja trup. Psihologia personajelor nu este „definită” de scriitor prin analize microscopice, ci de fenomenele naturii. **Luna** din povestirile lui Fănuș Neagu are un rol fundamental ca semn al unei virtuale drame. În **Dincolo de nisipuri**, luna simbolizează teribila secetă: „În față răsărise luna. Era galbenă și vălurită ca

CREAȚIA POVESTITORULUI

Zaharia SÂNGEORZAN

obrazul unei bătrîne”. Există în povestirile scriitorului o adevărată obsesie a lunii. Eroii lui Fănuș Neagu nu se închină la soare, ca cei sadoveni, ci la lună. Ei trăiesc mirajul ei irezistibil. Tipologia personajelor se formează în măsura în care evadarea din spațiul naturii, al anotimpurilor le este interzisă: „O, ce vară buimacă, în vară asta mi-a zburat cocoșul în lună!” Nuvela **Luna, ca o limbă de cîine**, cu tot caracterul ei expresionist, nu schimbă semnificația motivului. Actorul Eugen Argova păstrează taina morții sinistre a fetei Doinei Goșman, trăiește pînă la paroxism sentimentul că viața i-a jucat cea mai îngrozitoare farsă tragică. Luna e semnul morții dar și al umilinței actorului care nu reușește să se elibereze de coșmar și nu are nici curajul de a se dezvinovăți, de a spune adevărul. Fatalitatea vieții îl face pe Argova să-și piardă identitatea: „În clipa aceea răsări luna. Ațîrna pe cer ca o limbă de cîine, și cel care nu știa dacă este Argova sau Matei Inchise ochii, orbit”. Natura, prin semnele ei concrete sau magice, influențează. Cînd procesul nu se produce, are loc o alianță între om și elementele naturii. Fîntîna este, ca și la Mihail Sadoveanu, un semn al creației, și al amintirii celor trecuți în „țara de dincolo de negură”. Cîmpia trăiește din simbolul fîntîni de al cărei miraj nimeni nu scapă. Ca și hanul sadovenian, fîntîna dă naștere la povești.

Romanul **Ingerul a strigat** (Editia a IV-a, 1973) nu este decît o creație a Povestitorului: viața satului, timpul și spațiul, evenimentele, natura, sînt aproape aceleași ca și în povestiri. Metamorfoza s-a produs la nivelul construcției epice: „nuvelele” au fost absorbite într-un discurs ciclic. Povestitorul creează, tema, povestitorii (Che An-

dreii, Ion Mohreanu, Vetina, Berechet ș.a.) subtemele, temporalitatea narativă. Romanul este extraordinar ca viață concretă, socială, morală, sexuală. Satul trăiește frenetic și în total dezacord cu orice principiu. Evenimentele care au loc în Cîmpia dunărean schimbă felul de a fi al țărănilor. Exodul, războiul, seceta, natura, marchează destine, psihologii, un erou condus de instinctele primare, de plăcerea cruzimii, un picaro (Che Andrei). Pentru a construi un aeroport, prințul Șuțu expulzează metodic țărăni din Plătărești: părăsirea satului dă naștere regretului (Ouleață: „... parcă-i păcat, vere, să te muți de-aici!”), dar promisiunii de a primi mai mult pămînt în Dobrogea nu i se poate rezista. Natura creează și întreține mirajul: „Ispita li se strecura în suflet cu atît mai mult cu cît pe ulițe se răucea un pui de vînt cu miros de pelin abia răsărit. Vîntul îți intra în haine, în păr, în nări, dracul să-l ia, parcă se stîrnise anume să-ți fure mințile” (p. 11). Exodul în Dobrogea e anunțat de bătaia stranie, neliniștitoare a clopotelor, care prevestesc parcă eșecul.

Satul și personajele lui Fănuș Neagu sînt apropiate ca mod de existență mai mult de satul și eroii lui Ioan Slavici. Sintem într-un timp și spațiu din **Moara cu noroc**: Cîmpia Dunării e recunoscută, la fel cu aceea din celebra nuvelă a lui Ioan Slavici, ca un ținut al violenței, al instinctelor elementare: „țara hoților de cai”. Lică Sămădăul nu a dispărut. El trăiește sub alte măști în Jînga, în Berechet, în Che Andrei, în Tulea Fălcosu. Setea de putere duce la crimă, trădările se pedepesc: „La Dunăre, moartea se plătește cu moarte”. Moara lui Slavici este,

la Fănuș Neagu, hanul fraților Șoroagă, un han care nu cunoaște povestea poveștilor sadoveniene, ci duplicitatea, tranzacțiile. E un han al pierzaniei.

Memorable sînt, în **Ingerul a strigat, personajele**. Fănuș Neagu e de neîntrecut cînd e vorba să creeze oameni vii în spațiul său dunărean. Sînt personaje modelate de istorie și de natură. Istoria le salvează sau le condamnă; natura le amenință, le dă un ritm de viață infernal. Personajele au însă o foame reală de evenimente, de pitelesc. Mirajul lor este viața care se naște. Toți au în sine demonul cunoașterii, al călătoriei. Romanul are la temelie motive dinamice. E o societate cuprinsă de febra mișcării, de nostalgia **drumului**. Oamenii călătoresc „... cuprinși de o totală beție a simțurilor”. Timpul istoric (războiul și seceta) condiționează exodul, metamorfoza. Cum se comportă din punct de vedere moral personajele lui Fănuș Neagu? Își depășesc ele condiția socială? Trăind amenințate, schimbînd mediul, traumatizate de evenimente, personajele nu cunosc nici mila, nici izbăvirea, ci înfumurarea, disprețul o stranie vocație de a prezice destinul „Tata a murit așa cum îl blestemase să moară lemarnar Petrea Dună: printre străini, în șanț”, un teribil sentiment al răzbnării. Eroii lui Fănuș Neagu nu știu cum arată la față iertarea. Raporturile sînt de adversitate: „...se ațîță și se pîdesc între ei”. Povestitorul definește condiția socială și morală a personajelor: „Oamenii sînt răi, se rup în bucăți fără milă” (p. 104). Timpul și spațiul creează oameni fără inimă, agresivi, cu voluptatea riscului, fără sentimentul și conștiința tragică a apropielii: „Milă! De ce să-mi fie milă? Ce crezi tu, dacă eu muream și el trăia lui îi dădea singele pe nas de mila mea?”. Eroii lui Fănuș Neagu nu cunosc niciodată umilința și renunțarea. Evenimentele tragice îi angajează într-o competiție a violenței, a teroarei, într-o criză de timp, într-o cursă a disperării. Patima cu care își trăiesc viața le interzice orice contemplație: acțiunea, mișcarea, trecerea dintr-un mediu în altul, dublarea exclud reflecția. Personajele sînt creații ale destinului. Înfățișarea le prefigurează biografia, caracterul: „Îndărătul figurii lui era, ai fi zis, o altă ființă, care ascute mereu cuțite”; ochii, ca simbol al vieții interioare, caracterizează tipul de personaj turbulent, expansiv aparținînd Cîmpiei: „Ușa ce da în interiorul casei se deschise și-n tindă apărură o femeie oacheșă, tînără, purtînd un capot înflorat. Era durdulie, cărnosă, ș-avea niște ochi ca ai Țiței, cînd se uita la tine parcă te plesnea o dogoară peste față, trebuia să ridici mîna ca să te ferești” (s.n., p. 180). Ingerul

(numele personajelor la Fănuș Neagu caracterizează psihologia și vocația lor): „Se uită la tine și parcă-ți dă cu-n pumn de nisip în ochi” (s.n.). Climatul din casa lui Gică Dună se răsfîrînge în ochii lui Ion Mohreanu: „Ochii verzi îi străluceau umezi, împrumutînd mobilitate și căldură feței lui ca de înecat” (p. 91).

Personajele lui Fănuș Neagu trăiesc într-o zodie a elementelor naturii dezlănțuite. Poezia ei nu se naște, ca la Mihail Sadoveanu dintr-o misterioasă alianță, ci mai mult dintr-o opoziție. Natura modifică psihologia personajelor. După o îndelungată decădere morală, Oli are revelația naturii care purifică: „Trăia în înfrățire cu iarba și cu pămîntul, ameiță și de foșnetul miilor de insecte pe care se simțea ispitită să le culeagă și să le vîre în gură ca să le asculte mai de aproape tainele și cîntecul” (p. 242). Apa fascinează, ia mințile, cere „om viu”. Basmul cu corăbiile reflectă o morală a personajului: setea de posesiune.

Motivul clopotelor ține de o mitologie românească. Personajele trăiesc o viață reală și una magică: „Satul, c-așa-i pe la noi, cînd se trag clopoțele de moarte, se oprește și se închină. S-a dus un suflet, înțelegi? A zburat un suflet de om. Dacă-i curat, se face un norișor și trece vara peste Dunăre, dintr-o parte în alta și-și vede neamurile ieșite la coasă. E murdar, împovărat de păcat? Se duce și se tot duce. Bătea clopotul, rar, într-o dungă, veste neagră...” (p. 92). Ca să nu intre într-o casă nouă „bolesnița”, oamenii ard crucea lîngă prag fascinați de spectacol, dar neliniștiți de un astru. „Pe cer răsărise luceafărul, mare, colțuros și rece, încît îți venea să strîngi din umeri de frică să nu-ți facă gaură în spinare” (p. 101). Semnificațiile naturii sînt multiple. Natura lui Mihail Sadoveanu este mai mult senină, natura lui Fănuș Neagu a căzut „... parcă într-un acces de epilepsie...” (p. 105). Vîntul e „desfrînat”, Dunărea e „turbată”, „...noaptea rîde isteric și i se văd dinții înspumați”. Clima anticipează structura morală a personajelor. Trăind într-o zonă acvatică, Neculai și Ion Mohreanu au „fața ca de înecați”. Motivul **lunii** apare și în roman, cînd moare Pavel Berechet: „sclipea luna, mică și rotundă ca o țîță de femeie”, sau „În ușă se ivi Caramet, ruginit de lună”. Personajele lui Fănuș Neagu sînt terorizate de lună; „M-am tîrît pe scară și, tîrîndu-mă, am văzut luna: ațîrna între crăcile unui salcîm bătrîn ca un ochi de spînzurătoare”. O viitoare expediție nocturnă, fără martori, în bălțile Brăilei e totuși descoperită cu ajutorul semnelor: „Peste zi, luna atîrnase în cer ca un castravete galben, acum se făcuse rotundă și mare, și se scaldă în balta aia putredă (p. 208). Furtul unor bijuterii se face noaptea într-un decor selenar. Astrul oglindește jaful: „Luna tremura. O ghiară de gîină rîcîia în ea” (p. 222). Poziția personajelor față de lună e „teoretizată” nu din perspectiva Povestitorului, ci din aceea a povestitorilor care mai trăiesc viața magic. Privind luna, ei vorbesc nu numai de un mit, ci și de simbolurile pe care oamenii le descifrează în el. O bătaie care se apropie e descoperită în... lună! Scena unde Ion Mohreanu, Che Andrei și Trenu Anghelina „cercetează” cîmpul cu morți, se petrece noaptea „sub luna verde, ca o turtă de venin...”

Timp și spațiu, personaj și natură, existență concretă și mit, sînt la Fănuș Neagu temele unui excepțional Povestitor. Marea lui artă constă în capacitatea unică de a le reînvia ca semne ale primordialului și ale eternului omenesc. Strigătul ingerului nu e al morții, ci al vieții.

cu un crin în fereastră

Între două secunde crește țărîna
Aud pîtrezînd zăpada pe acoperișe, te depărtezi pe sub
Poni, bucăți de zăpadă cad, pe jos e plin de viermi
Albaștri și fragezi.
Cu un crin în fereastră îmi bate cineva
Morile stelelor macină iarbă pentru miei.
Spre margini de singurătate ne depărtăm
Iubitul meu, îți strălucesc rînilor
Securi din argint atîrnă pe trunchiuri
Picătura de sînge poartă în ea valuri imense
Fiecare val are în vîrf un tron de purpură și aur.
Fiul și iubitul meu, lacrima îmi acoperă cerul
Tu treci prin ea legat la ochi
Mărilor verzi sînt luminări înalte și înghețate
Eu sînt nașterea, eu sînt moartea ta
De-atîta milă în trupul meu te-ăș îngropa.

Mara NICOARĂ

LA TEATRUL „BULANDRA”

Noile suferințe ale tînărului W

Replica în actualitate a celebrei opere goetheene pe care ne-o propune Ulrich Plenzdorf (R.D.G.), reprezintă, în fond, o anchetă socială. Dacă romanul epistolar, dramatizat, al titanului din Weimar a putut afla, spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, răsfrîngerii suflați și sociale cunoscute, cu atît mai mult, realitățile unei epoci atît de frămîntate consacră astăzi aproape o reciprocitate a factorului individual, cu toate implicațiile și nuanțele lui, și a celui social.

Integrarea morală, profesională, intelectuală chiar, a tineretului, în fluxul solicitărilor atît de intense ale vieții contemporane creează aspecte din cele mai acute aflate atît în atenția sociologilor, a pedagogilor, psihologilor, juriștilor, cît și a practicienilor, a conducătorilor din industrie și oficiile publice.

Iubirile neîmplinite puteau genera, altă dată, conflicte de un interes restrîns pentru ansamblul societății. Neînțelegeri între unele familii, fie chiar avîndu-și explicația în mentalitatea de clasă, o sinucidere sau, ipotetic (datorită fenomenului imitației) o serie de sinucideri, afectau încă puțin funcționarea mecanismelor menite să asigure supraviețuirea instituțiilor și a moralei comune. În vremea noastră, solidaritatea de generație este, în lume, mult intensificată prin concursul unor împrejurări specifice, dintre care nu se pot neglija noile stratificări sociale datorate tehniciării producției, perimarea mijloacelor de educație și sistemelor școlare tradiționale. Edgar, „eroul” lui Plenz-

dorf, este un tînăr de șaptesprezece ani care, în conflict cu familia și cu mediul uceniciei sale într-o fabrică, părăsește totul, fugind la Berlin, unde moare în cursul unui accident, în modestul adăpost care-i slujește drept locuință pe cînd căuta să pună la punct o... inovație. Piesa începe cu înmormîntarea acestui Edgar Wibeau, în care autorul crede a fi condensat un „portret de grup”. Tatăl victimei, mînat de o prea tardivă răspundere, încearcă să urmărească traiectoria vieții prea repede curmate a fiului său, spre a stabili cauzele eșecurilor și a zbuciumului care l-a dus pe Edgar la o existență atît de precară și, în cele din urmă, la accidentul care i-a provocat moartea. Investigația părintească este ajutată de diverse persoane cu care tînărul venise în contact, între care un loc aparte îl ocupă... Lotte, educatoare de grădiniță. — dedublînd astfel personajul feminin goetheean. Inșă ingeniozitatea autorului vine din utilizarea reușită a unui procedeu care, fără a fi inedit, aduce pulsația realității și face discuția acestui „caz” deosebit de convingătoare și de o incontestabilă importanță educativă. E vorba de intervenția, desigur convențională, a însuși tînărului în discuție. Fără ca prezența să-i fie bănuțată de tatăl său, acționînd poate, (interpretările sînt la îndemînă) și ca o concretizare a intuiției paterne, Edgar dialoghează cu acela, îi corijează supozițiile, reconstituie momente și scene din viața sa, contribuind la lămurirea diverselor momente conflictuale. În orice caz, tînărul își asumă singur răspunderea morții punînd

în evidență atît naivitatea sa cît și neînțelegerea altora, și o doză de negativism care-i explică unele ieșiri, manifestîndu-se cu multă pregnanță ca un tînăr cu un fond pozitiv, cu o inteligență și o judecată ascuțită, înșă puțin cam refractar, puțin grozăvindu-se, imi-tînd pe alții sau plăcîndu-i să iasă în evidență prin gesturi și vorbe menite a șoca.

Aici se poate pune în discuție chestiunea acestui „portret de grup” cum l-a numit autorul. Edgar, tînărul care citește întîmplător *Suferințele tînărului Werther* fără să știe de fapt ce citește și cine e autorul, între altele și pentru că, primelor pagini ale cărții incluzînd și coperta, le dăduse o întrebuintăre foarte prozaică, poate sugera desprinderea unei părți a tineretului de o tradiție literară și culturală cu valori de neînlocuit. El e departe înșă de a ilustra plămăda morală, motivația psihologică și socială a celui tîner dezorientat care crează cele mai dificile probleme, în deosebi sociologilor și educatorilor din acele țări ale occidentului unde radicalizarea în funcție de anumite slogane cunoaște diverse forme de alienare (între altele — drogurile, unele practici iraționaliste) și unde fenomenul „hippy” nu se rezumă la costumația specifică și la portul pletelor. Edgar, reprezentă, mai curînd, un tînăr de bun simț și cîlar de o oarecare inocență al „cazului” e explicabil prin componente de răsănit mai restrîns, educațional, fără a antrena prea mult fenomene cu mult mai grave, specifice unor societăți aflate în criză. Ceea ce nu înseamnă că piesa nu-i valoroasă, că abilitatea autorului în conducerea acestei anchete — cum am denumit-o — nu presupune însușiri artistice care sînt evidente. Succesul ei de public, eficiența educativă, ca să zic așa, în termeni foarte obișnuiți, vine din aceea că tînărul Edgar vorbește o limbă și se comportă pe înțelesul tinerilor de aceeași vîrstă, astfel că peripețiile sale atrag, ca în cazul unui proces real, auzită controversă și — în orice caz — ele conving.

Prezentată în sala studio a Teatrului Bulandra, care e prevăzută cu o scenă deschisă, în mijlocul spectatorilor, piesa (regia Olimpia Arghir) cunoaște o accentuare a caracterului de anchetă socială, implicînd, mai mult prin calitățile ei intrinseci participarea strînsă a publicului. Pivotal spectacolului îl constituie desigur interpretarea lui Virgil Ogășanu (Edgar) zugrăvind inteligent, viu, expresiv, cu bogate resurse de autoironie, de dinamism și candoare, un portret atît de comunicativ și de viu încît putem spune că devine cuceritor și exemplar. Alături de acesta, la un diapazon apropiat, Valeria Seciu are luminozitate, căldură, un amestec de vibrație sinceră și de camaraderie. Rolul lui Willy (prieten al lui Edgar) este conturat cu eleganță de studentul (încă) Radu Vaida, care se anunță de pe acum ca un bun actor. Restul distribuției (Cornel Coman, Gh. Ghițulescu, Dorin Dron, Jean Reder, A. Georgescu) servesc respectivele partituri cu o conștiințioasă profesionalitate. Nu-i putem cita în mod deosebit pe fiecare (deși e vorba de actori cunoscuți și apreciați) din convingerea că e dreptă marcarea distanțării — în acest spectacol — a performanței lui Ogășanu care se reține dincolo de toți și de toate. Regia, funcțională, orientată spre susținerea rolului central prin conturarea celorlalte personaje ca niște tipuri veridice, și scenografia lui Dan Jiteanu — specifică scenei deschise, contribuie, în pofida unghiurilor moarte, la comunicativitatea, la transmiterea mesajului atît de actual al unei piese care a ocazionat, astfel, unul din bunele spectacole de actualitate ale acestei stagiuni bucureștene, avînd și un comentariu muzical adecvat textului și situațiilor — cheie (a executat formația Sfinx).

LA TEATRUL MIC

Viața e ca un vagon? Subiectul era trandafirii

„Unde nu sînt uzine de vagoane, sînt uzine de rulmenți, camioane sau aluminiu, unde nu sînt electricieni, sînt mineri sau bobinatoare. Unde nu sînt promenade pe Mureș, sînt alte faleză, și bulevarde, și cofetării. Bunici care fac borș sînt pretutindeni, prieteni care fac haz la fel, puțină speculă se mai găsește, demagogia nu s-a sfîrșit peste tot. Nici iubirea. Dar ceea ce le unește cu adevărat pe toate e perspectiva.

...Trebuie să ridem de diformității și pozitivismului, să le dăm un picior și să ne despărțim de ele... Trebuie să fim lucizi cu nevoile, neajunsurile și neîmplinirile noastre... Trebuie să avem franchețe și încredere...”

Preluate din caietul-program și aparținînd autorului Vieții ca un vagon, Paul Everac, aceste cuvinte definesc, cu franchețe, intenția noii sale piese. *Combativ în satira sa, descoperind în compartimentele unui tren (imaginat pe linia Arad-București) și, în egală măsură, în compartimentele vieții actual sociale moravuri, fapte, situații vrednice de-a fi puse la zidul satirei, Paul Everac ne propune o dezbateră. Viața ca un vagon? este pînă la urmă, o pledoarie pentru ceea ce trebuie să însemne — prin contrast! — etică, echitate, cinste și constanță în societatea noastră socialistă, în România acestor ani. Propunerea — și o parte din argumentele ei merită a fi luate în considerație și, desigur, apreciate. Publicul, numeros în fiecare seară a spectacolului, îmi sprijină afirmația de mai sus. Satira virulentă, neciertătoare, culorile violente ale reportajului demascator cuceresc spiritul critic al spectatorului.*

Un personaj liant, comentator și implicat — firesc — în acțiune — prezintă într-un monolog colorat, și-rul de momente satirice, alăturîndu-se, premediat, lucidității critice a spectatorilor. Incercînd să prezinte arhitectura spectacolului, punctînd, creator, accentele satirei, Teodor Franța, personaj central (și, în egală măsură, interpret central în atenția noastră, Dumitru Furdui) se străduiește să suplînească absența unui pilon central al construcției dramatice care, dispersată pe prea multe planuri, se subțiază și, spre final, se banalizează. Privită ca o înșiruire de situații comedia-scenariu semnată de Paul Everac sub titlul *Viața ca un vagon?* — este într-adevăr un tren cu multe vagoane, fiecare dintre ele o posibilă secvență de viață. Rămînînd cu bucuria de-al fi întîlnit pe Paul Everac disponibil pentru comedia satirică, trebuie să apreciem transpunerea scenică creatoare a regizorului Ion Mazimilian (invitat la Teatrul Mic) și a actorilor Tatiana Iekel, Jean Lorin Florescu, Andrei Codarcea, Jeana Gorea, Monica Ghiuță, Alexandru Lungu, Florin Vasiliu și Vasile Nițulescu.

*

Incercînd să restabilească o ritmicitate normală a premierelor bucureștene, Teatrul Mic și-a invitat publicul imediat după *Viața ca un vagon* la *Subiectul era trandafirii* de Frank Gilroy. În România, americanul Frank Gilroy a fost jucat, cu succes și certă profesionalitate interpretativă, pe scena Teatrului din Tg. Mureș, acum trei ani. Era piesa sa de debut Cine îl salvează pe Albert Cobb? L-am recunoscut acum, între... trandafirii care vor să fie titlul noii sale piese, pătrunzător în observație, utilizînd o largă paletă de nuanțe dramatice pentru a comunica rezultatele sale explorarea profunzimilor sufletului omenesc.

Gilroy se recomandă, încă o dată, un bun constructor de teatru, cu caractere perfect tensionate pentru a fi dramatice. Extrase din cotidianul mărunț, banal chiar, clipele de viață casnică trăite într-o mică familie new-yorkeză sînt transferate scenic într-o nobil spîrit umanitar Cîntăreț citadin al faptelor zilnice, familiare oricărui spectator, al oamenilor obișnuiți, măcinați de mari drame de răscruce ale vieții, Frank Gilroy propune un sondaj tulburător în universul uman. Într-o radiografie triplă — tată, mamă și fiu — confruntîndu-i și introspectîndu-i pe fiecare, autorul pledează pentru înțelegere, pentru iubire și stimă reciprocă.

Spectacolul Teatrului Mic este, într-un fel, un spectacol „de cameră”. Fiecare actor încearcă să-și acorde cele mai subtile corzi ale talentului, nuanțe intrunite, pentru a compune un spectacol. În același timp, putem vorbi de un spectacol colectiv: Ion Marinescu este interpret principal, regizor și scenograf; alături de el, Doina Tușescu eroină și creatoare a costumelor; împreună cu cei doi, personaj al spectacolului și semnatar al fotografiilor din caietul-program, Lucian Muscarel. Spectacol de actori, „Subiectul era trandafirii” la Teatrul Mic este un buchet de creații actoricești.

L. MOLDOVAN

Camil RESSU :

„Tărănci”

N. BARBU

ORGANIZAREA MONUMENTALULUI

Aspectul stradal e determinat în principal de cadrul construit, deci de compunerea spațiului arhitectural. Urmează celelalte componente care mobilizează acest cadru: circulația, interioarele deschise spațiului exterior, monumentele istorice, operele de artă și — în ultima esență — firea oamenilor. În concluzie, imaginea de ansamblu a străzii și — respectiv — a orașului nu poate fi despărțită de elementul dinamic comandat de prezența umană: circulație, comportament, finută. Dacă ar fi să considerăm numai acest element legat de pietoni și de firea în general a oamenilor și încă într-un fel arată o stradă din Neapole și în altfel una din Copenhaga; mai aproape, să comparăm o piață din Sighet cu una din Constanța...

La conturarea personalității unei străzi un rol important îl au spațiile comerciale, fie magazine, fie piețe.

Pe diferite trepte ale istoriei orașelor, spațiile comerciale au cunoscut forme diferite. Expresia estetică este diferită, dar specifică, fie că ne referim la vechiul bazar oriental, la magazinele îngheșuite pe străzile înguste ale orașului medieval sau la marele magazine atit de caracteristice ultimului secol. Concepțiile urbanistice moderne în realizarea construcțiilor comerciale relevă prevederea acestora atit în spații dispuse la parterul noilor blocuri de locuințe cit și în construcții independente, de tipul complexelor comerciale sau al unor mari magazine universale și generale. Prevederea spațiilor comerciale la parterul blocurilor de locuit cu un regim mediu de înălțime și apoi în clădiri înalte, cunoaște o extindere mai accentuată în ultima vreme și soluționează unele probleme ridicate de sistematizarea de ansamblu a zonelor de locuit urbane, precum și a unor magistrale mobilite corespunzător.

La Iași, strădania proiectanților a fost orientată spre realizarea de blocuri de locuințe cu parter flexibil, destinat unor funcțiuni multiple — spații comerciale — concomitent cu amplasarea modernului magazin universal amplasat în noul ansamblu urbanistic al Pieții Palatului. Desigur, păstrarea caracterului vechi comercial al anumitor străzi nu este lipsită de interes. În acest sens la Iași se preconizează menținerea străzii Cuza-Vodă, pe porțiunea dintre Piața Unirii și Piața Teatrului, în forma actuală, sau a străzii Lăpușeanu, care are și o veche tradiție istorică.

Dacă amintim și de sistematizarea zonei Anastasie Panu, s-a urmărit în primul rând o integrare organică a noilor volume propuse în silueta tradițională a Iașului. Îmbinarea fericită dintre tradiție și modern este subliniată și de intenția de a păstra o mostră a vechiului târg, Bazarul de altădată. La organizarea spațială a magazinelor, pentru obținerea unei eficiențe estetice primul cuvânt îl are vitrina, care trebuie să reprezinte o trecere imperceptibilă spre interior dar totodată o ieșire, mai bine zis o etalare, cu specificul magazinului respectiv.

În privința străzilor comerciale, un rol important îl are jocul umbră-lumină prin crearea unor spații de odihnă, ca o prelungire a interioarelor (bazarele, terasele de cafea, berării cu rezervații în stradă etc.). Referindu-ne la procedeele de compoziție urbană realizată cu ajutorul umbrei, trebuie amintită profunzimea, fiind știut că un ansamblu fără umbre nu are adâncime, devine plat, putându-se citi doar silueta. În același timp, ritmul unei compoziții este subliniat de alternanța umbră-lumină. Acesta este dat de volumetrie, structurează direcțiile și sensurile fluxurilor urbane. El poate fi subliniat, animat sau — ceea ce nu este dorit — contrazis de ritmul umbrelor și luminilor obținut prin jocul subtil al rizalitelor. În fine, cu ajutorul umbrei se poate pune în valoare, prin contrast, un obiectiv pe care dorim a-l impune ca element dominant, cum ar fi de pildă un monument istoric ori o operă de artă.

★

„Sculptura dezinteresată e dezastruoasă prin inutilitatea ei“ (Apollinaire). Sculptura statuară, ca și tot ce înseamnă monumental, trebuie să includă forță de invenție și de organizare plastică. La noi e foarte răspândită prezența istoriei în statuar plasat cu precădere în centrele urbane. Pentru a memora evenimentele „recurgem mai rar la obelisc ori la relief și mai des la statuia-portret. Obeliscul nu e narativ, e doar o marcă de mesaj transmis prin timp (Obeliscul leilor — Copou — Iași); statuia aparținând istoriei și culturii trebuie să fie legată de ambianța amplasării, artistul deci să aibă vocația ansamblului.

În fond, monumentalitatea trebuie să rezulte dintr-o cit mai fericită proporționalitate a formelor, a sensurilor. Cum declara Ovidiu Maitec într-un interviu, în fond e vorba de o structurare de profunzime, intimă, a raporturilor și semnificațiilor. Arhitecții noștri trebuie să înceapă a se preocupa de crearea spațiilor destinate monumentelor, iar sculptorii să pornească de la ansamblu spre operă. De asemenea, se pune problema respectării relației dintre monumentul vechi și construcțiile noi (cazul Pieții Unirii din Iași. Urbanistii moderni pretind că monumentalul nu trebuie oferit oricum, ci în relație cu formele din spațiul de respirație și cu întregul ansamblu urban; nu sînt recomandabile statuile gigantice, ele impunându-se prin forță de expresie concentrată, prin degajarea sublimului omenesc (Mihail Eminescu din București, Bacovia din Bacău) și situate la nivelul pietonului, ca și cum ar face parte din ambianța stradală. Mișcarea omului în spațiu, relațiile lui cu mediul vor influența ordinea monumentalului. În orice caz, artistul trebuie să aibă în vedere relația monument — ambianță.

De asemenea, orașul modern recomandă ca omul să fie condus spre acest monumental prin organizarea unei circulații concentrice, după cum se tînde în prezent spre monumentalul de ansamblu, gen în care noi nu avem încă experiență cu privire la amplasarea în orașe. Ansamblurile realizate sînt mai mult izolate, începînd cu Brăncuși de la Tg. Jiu. Desigur că totul presupune o evoluție prin educația estetică. „Perceperea unui întreg e un fapt de organizare care se învață în context social-cultural; în acest cadru legile percepției nu sînt constituite din pură neutralitate, ci se formează în interiorul unor modele de cultură determinate (Umberto Eco).

Fiecare epocă istorică are arta ei, aici fiind incluse arhitectura și urbanismul. Și dacă monumentalul, în toate formele de exprimare trebuie să fie al vremii, lui, urbanistica e datoare să-i ofere precis locurile de turnare a soclurilor. Pînă la galerii de artă și muzee, să invităm strada a privi, a judeca și a se emoționa în fața artei monumentale cu funcție de memorie a neamului.

Ștefan CUMPĂNESCU

COLAJE

Totul este plin de ulei, totul e făcut din ulei în „camera de culcare a artistului“ Van Gogh. Dar această șansă de palpabilitate rămîne doar șansa sa. Adulatorul nu poate atinge cu mîna, el trimite ochiul, stupefiat de ceea ce el trebuie să suplîncască.

În exacerbarea sa nominalistă, Picasso a construit atit de numeroase obiecte imaginare încît prin invenții utile unele din ele s-ar putea cîndva să umbrească noțiunile care le anteseamnă. Cubismul este mai mult decît „cubism“, e o operație mai fină care în medicină s-ar numi deaferentare sau decorticare.

Un rigorism puritan, represiv din compozițiile lui Mondrian implică ochiul; „Măr în floare“ cu aparența de gustos și mirositor evită ochiul în favoarea gustului, iar „Broadway boogie-woogie“ incită urechea.

Mai sînt cîteva firi blînde — în mijlul unei tehnocrații autarhice în care „omul devine, s-ar putea spune, organul sexual al mașinii“ (Mc. Luhan — „Pour comprendre les media“, 1968) — care îl întîmpină încă pe ins cu acele obiecte naturale, prea simple și afectuoase precum micile căsuțe rurale lingă care pentru cei răbdători înfloresc migdalii și măslinii. Și ei spun: încă nu a venit secolul atomului.

Leger, poate primul în plastică, a intuiț acea impresie de fast al nucleelor belicoase și heramfrodite. Metalul presant, vidat de fibră în care luminescența matităților produce acel tremens din mușchiul materiei — cumplită impudoare. În „Marea parodie“, lumea se bucură mecanic și logaritmice.

În acea lume aluminizată, purele ființe pudice par niște figurine insuflate cu geniu salvator. Ele spun adio lumii contemplative și contractelor sale suave.

În „Natură moartă cu partitură“ (Braque), e nevoie doar de o mină pentru a resuscita ceea ce urechea așteaptă în umilință. Partitura este acea pasăre Phoenix cu gratitudinea ei cam umilitoare. Dacă Newton ar fi văzut „Micul salon“, unde un lucru se sprijină pe altele, el ar fi văzut însăși legea în inocența sa.

E o șansă pentru mulți cetățeni eleganți — care vād „Pămint arat“ (Miró) unde un minz sugerează la o iapă — să-și mai aducă aminte de originea lor rurală. În „Scara eroziunii“, universul se subțiază pînă la esențe: risc și grandoare.

Cristian SIMIONESCU

Gh. PETRAȘCU :

„Portret de femeie“

Marginalii

Ca o replică la expoziția artiștilor plastici din Macedonia — R.S.F.I., deschisă cu aproape doi ani în urmă în sala „Victoria“ din Iași, precum și la P. Neamț, U.A.P. — Filiala Iași prezintă în luna martie a.c. în sălile Muzeului de artă contemporană din Skopje lucrări a 29 de artiști plastici din principalele orașe ale Moldovei.

Cu acest prilej, ziarul „Nova Makedonija“ din 10 febr. 1974 în paginile sale de artă și literatură consacră materiale legate de acest eveniment important în relațiile culturale româno-iugoslave.

Cotidianul macedonian publică de asemenea un studiu semnat de Radu Negru în care abordează unele probleme privind specificitatea lucrărilor prezentate, precum și va-

rietatea stilurilor și manierelor de exprimare în cadrul artelor plastice din România de azi.

Cronica faptului divers, pe un scenariu imaginat de Natalia Dănăilă, e un foarte antrenant spectacol muzical pentru tineret oferit de către Teatrul pentru copii și tineret din Iași. De notat că premiera a avut loc la Clubul Întreprinderii „Nicolina“ — Iași.

La Bacău, premieră cu reconstituirea istorică a lui Dumitru Almaș Cantemir. Pus în scenă de un debutant, Cristian Pepino, din ultima promoție a Institutului, spectacolul înseamnă o realizare de prestigiu. Scenografia e semnată de Vasile Jurje. În rolul titular, Mircea Belu.

În același timp, regizorul Cristian Munteanu de la Radioteleviziune, repetă Totul într-o noapte de Mihail Sabin, al patrulea dramaturg băcăoan lansat sub auspiciile teatrului „Bacovia“.

O premieră pe țară a prezentat recent Teatrul de Stat din Brlad. E vorba de Coriolan Secundus, o comedie mai

puțin cunoscută a lui Mihail Sorbul. În regia lui Cristian Nacu și în decorurile lui Al. Olian, evoluează în rolurile principale Zaharia Valbea, Mihai Stoicescu, Valy Mihailache, Mirela Ionescu și Virgil Leahu.

Subliniem că piesa a avut o dublă premieră: la sediul și la casa de cultură din Vaslui.

Teatrul municipal din Brălla a reușit un spectacol de ținută cu Swanwit de Strindberg, care ține afiș în ultimele două săptămîni.

Atenție la cotitură de Mehes Gyorgy, în traducerea Veronicăi Birlădeanu, prilejuiește la Teatrul de stat din Brașov o împletire de certe creații actricești: Ștefan Alexandrescu, Geta Grapă, Gabriel Săndulescu, Constanța Comănoiu, Costache Babii, C. Voinea-Delast, Victor Ionescu, Elena Stescu, Pușa Siminie, Mircea Andreescu, E. Mihăilă-Brașoveanu, Ruxandra Țințu.

Regia e asigurată de St. Furkaș, asistat de E. Mihăilă-Brașoveanu, iar scenografia aparține lui Ion Cristodulo.

Despre poezia feminină

(urmare din pag. 1)

Nimic nou, sub raportul conținutului și al formei, nu adaugă scrisul feminin realității generale a literaturii pe o mare întindere a evului mediu, atâta vreme cât biografia morală și sensibilă a eroului liric rămâne neschimbată. Cele câteva palide încercări de emancipare spirituală și artistică aflate în opera Margaretei de Valois, a trei de Gournay, sau a Cristinei de Pisan, sînt mai curînd rezultatul unor porniri de natură galantă sau mondenă. Abia cînd umanismul Renașterii atinge, cu aripa lui modelatoare, existența oamenilor, femeia poetă se simte îndemnată, ca italianca Gaspara Stampa și franceza Louise Labé, să treacă dincolo de limitele universului mărginit al preocupărilor subiectiviste, pentru a cunoaște și a trăi miracolele lumii de afară.

„Mai înțeleaptă, scrie înzestrata Juana Inés de la Cruz (în poezia căreia, puterea de a iubi, aspirația spre viața deplină și voința de a triumfa devin realități în ciuda realității) eu îmi țin ochii în mîinile amîndouă și cred doar în ce pipăi”. Asemenea acte de îndrăzneală literară sînt însă rare. Dominanța viziunii artistice a femeii-poete este hotărîtă încă de puternica — deși nu exclusivă — viață a simțurilor, înfățișată la un mod liric ușor de recunoscut, nu prin frivolitate ornamentală, ci prin autenticitate și delicată discreție. De aceea vom citi mereu cu neascunsă satisfacție morală și estetică, învăluitoarele versuri ale Elisabethei Barrett, elegiile străine de stridență ale Marcelinei Desbordes-Valmore răscolitoare poezii ale Anei Ahmatova și încercările de tandrețe umană volume ale Magdelei Isanos și Veronicăi Porumbacu.

Un timbru autentic feminin cumulează, se înțelege, și poezia maternității, cultivată mai tîrziu decît cea a iubirii, dar reprezentată pe toate paralele și

meridianele lumii. Chiliana Gabriela Mistral, indiana Maitraye Devi, finlandeza Katri Vala, armeanca Adelina Adalis, rusoaica Vera Imber, toate află și frumusețea și desăvîșirea vieții în ipoteza maternă: „Ce frumusețe, se întreabă poeta Florika Ștefan, româncă din Virșeț, este egală femeii care ține copilul la sîn și-l alăptează?”.

Cînd, o dată cu **Declarația drepturilor omului**, se alcătuieste și o **Declarație a drepturilor femeii**, două acte fundamentale ale Revoluției franceze, cerîndu-se pentru femeie dreptul de a urca și la tribună, nu numai pe eșafod, înțelegem că schimbări reale sînt pe cale de a se produce în statutul ei, ca urmare a rolului important jucat în procesul de producție capitalist. O mare mișcare feminină, înlesnită de triumful individualismului, de ofensiva ideilor de libertate și egalitate, sprijinită de ideologia umanitaristă a secolului al XIX-lea, deschide lupta pentru fixarea locului femeii în lumea muncii, în familie, în viața politică, în descoperirile științifice, în creația artistică. Scrisul feminin și, mai ales, poezia, pentru puterea ei de audiență publică, slujește mult la modificarea imaginii femeii în societate și artă. O poezie în care tot mai evidentă este trecerea de la contemplație la participare, accentul mutîndu-se de la solilocviu la evocarea directă a unor noi experiențe, devenite toate materie transfigurată. Socialul se adaugă elementului intim, desfăcînd cercul unei lirici a cărei tonalitate o dădeau doar dispozițiile subiectiviste. Poeta engleză Emily Brontë condamnă lumea clădită pe puterea banului, franceza Louise Michel își închină poeziile — „garoafe roșii” — celor dispăruți în slăbicioasa represiune a Comunei din Paris. Marceline Debrodes-Valmore uită de dragostea-i nefericită și plînge

pe mormintele bărbaților uciși în mișcările muncitorești din 1830, armeanca Sușanie Kurghinian evocă furtuna revoluției din 1905, iar româncă Elcna Farago îi înfîierează pe ucigașii celor 11.000 de țărani căzuți pentru

Th. PALADY :

„Nud pe fotoliu albastru”

pline și deptate. Sentimentul unei mari posibilități sufletești te însoțește la lectura poeziilor lor a căror noblețe nu trebuie căutată în metafore și limbaj, ci în tensiunea lor dramatică și în sensul de înalt document uman.

O înțelegere mai largă a vremurilor și oamenilor o dobîndește femeia — poetă atunci cînd, după Marea Revoluție din Octombrie, care „a retezat a dînc, cum spunea Lenin, rădăcinile asuprii și inegalității femeilor”, pe o întinsă suprafață a lumii, socialismul biruitor, modificînd relațiile sociale, siste-

mul de valori, întregul echilibru al societății, modifică și statutul femeii, al inferiorității ei economice, politice, juridice. „Să legăm viața bărbaților cu a femeilor / Prin cuvîntul care ne leagă : tovarăși !” își încheia Maiakovski frumosul său poem, **Dragostea**. Din această perspectivă, femeia—poetă își cuprinde în versuri dimensiunile reale ale propriei istorii, rezolvînd, la modul sensibilității sale, o problemă etică gravă, de natură etico-socială, cu un mesaj al cărui sens este unul al afirmării nu al îndoielii.

Marile încercări, și dintre acestea, ultimul război mondial, a adăugat poeziei feminine amploare, profunzime și tensiune dramatică, mărindu-i suprafața tematică și îmbogățindu-i suprastructura stilistică. În manta soldătească, pe front, și în haină îndoliată, acasă, femeia a trăit pînă la capăt tragedia și, trăind-o a și scris-o, celebrînd eroismul combatanților, ca Vera Imber și Margareta Aligher, denunțînd sălbătăcia progromurilor, ca vieneză Gertrude Rakovski și româncă Maria Banuș, înfierînd deportările în lagărele morții, ca germana Angelika Kurwitz, crezînd mereu în om, ca poloneza Maczyslava Buczikowna, încercînd tot timpul să fie „după severe și lungi meserii de bărbat, înainte de toate femeie”.

De atunci înainte, cu sentimentul responsabilității mărit, mărit cu deosebire în conștiința și scrisul acelor femei-poete care, prin apartenența lor obiectivă și autentică la socialism, au devenit și participante active ale acțiunii sociale, nimic nu i-a rămas străin din rigorile și libertățile poeziei moderne. Lirica feminină contemporană, fie ea reprezentată de Marie Noel, de Bella Ahmadulina, de Edna St. Vincent Millay sau Ana Blandiana, ne-o confirmă. În conținut nu refuză nimic din ce e real : dragostea, natura, arta, mizeria, speranța, moartea. În expresie, formele picturale se învecinează cu cele muzicale, caligrafia delicată cu vigoarea agitatorică. Și din toate se naște o poezie, în care ne recunoaștem ușor ; uneori cu bucurie, alteori cu durere, dar niciodată cu indiferență. Am rămîne mai săraci, dacă, nepăsători, am ignora-o și n-am prețui-o după cuviință.

peisaj cu piatră

ca și cum m-ar vinde lumii ață naștere ușoară
părăsesc mereu cuvîntul ce mă mîntuie de tine
și-l doresc apoi cu rîvnă, cu-nrobire și cu fală
înaintea mea-ndcîndu-și trupul plin de serpentine

un cuvînt precum un munte cu orbitele în nouri
și cu tine-ncununîndu-l ca o stea necăzătoare
îmi tirăsc prin codrii-i trupul pînă mi-l albesc
de roui
pînă mi-l lumina de para licuriciilor în floare

astfel vine veșnicia ca o viperă aleasă
îmi adu-mecă dorința, îmi înlănțuie sandaua
și m-azvirle în lumina-i dătătoare de orbire :

slobod caii, le dau finuri, le agăț de stele șaua,
trupu-mi trece lin în piatră (piatra muntelui Iubire)
și peste atîta piatră, duhul pietrelor se lasă.

stampă

curge diamantul liniștii
peste un soare care-i al meu
și care-și sughe lacom
propria lumină
hrănindu-se
flămînd
pînă devine
nor

curge diamantul liniștii
peste un nour care-i al meu.

peisaj cu lumină

mi-s oasele ca niște țevi de pușcă fumegînde
rădăcinile mi-s aprinse de stele

prin igheabul trușului se mișcă încă lumina
care-și macină stîncile sub pleoapele mele
de lacrima caldă mi-s aburite fereștile
sufletului meu de piatră curgătoare
iată
coboară cuvintele sfînte
cereștile
otrăvindu-mi dulce steaua călătoare.

Angela TRAJAN

iubirea

în apa intunecată se vede iubirea
subțire precum un izvor.
pe marginea adîncului
se clatină crinul curat
cum deasupra acestei cupe de întuneric
lacrima mea prețioasă.

cintec trist

fie legănată în flori
lacrima pură pînă la mare
apa în cintec va acoperi
pururi tristețea rătăcitoare
și peste pietrele fierbinți
din amintire să coboare
iubirea celui mai iubit
ca o pierdută luminare
cu grație pînă ce moare
pînă ce neguri se arată
tristețea singură și pură
o, fie în flori legănată.

Tamara PINTILIE

zăpadă pe copaci

Cum de-ai știut...
Te-ai rupt din vijelie
Și te-ai oprit pe brațele stînghere
Să le-nflorești acum ca-n primăvară.
La prima rază
Să mori neînlînată, albă.

Ademenire...
Povară ușoară menită
Într-un ochiu să străluce,
În altul să moară.
Atîrnă de tine aduceri amînte
Înflorite pufuri de zăpadă
Și-acum să mă mință.

Minune...
Ce mi te-arăți tăcută,
Îmi număr clipele de bucurie-n tine,
Cu puritatea ta tu mă desgheți.

Dar sufletul cînd mi-l culeg, revine
Cu vinovăția-ți grea și mută.

Adi CĂLIN

Există „discipline reci”, cu o istorie liniștită, în contururi clare și cu un loc precis în sistemul cunoașterii științifice, dar și altele „fierbinți”, cu o traiectorie sinuoasă, cu un statut epistemic deseori contestat. Printre acestea din urmă se numără și sociologia, cu întreg corpusul disciplinelor sociologice. Este o situație ce-și poate afla originea explicației în particularitățile epistemologiei sociale. În cunoașterea și acțiunea socială, obiectul și subiectul fiind două determinanți ale uneia și aceleiași realități — realitatea socială —, putem vorbi de o identitate parțială între obiect și subiect. Acesta face ca procesul cunoașterii sociale să fie de fapt o autocunoaștere, adică o cunoaștere din interiorul societății despre societate și pentru societate sau, mai precis, și aici este „nodul gordian”, pentru o anumită parte interesată a societății. De aceea, devenirea, complicarea și maturizarea științelor despre societate va însoți și va reflecta destinul și devenirea societății însăși.

Aceste probleme de o deosebită importanță, pentru stabilirea locului și rolului disciplinelor sociale și, în particular, al disciplinelor sociologice, constituie substanța multor discuții în literatura de specialitate. Semnificativ în acest sens este o carte recent apărută Les sociologues américains et le XX siècle (P.U.F., 1973) în care autorul, Nicolas Hérpin prezintă, într-o manieră personală, tabloul sociologiei americane dintre anii 1910 — 1970, deșăzând orientările teoretice principale, metodele și tehnologiile acestora, liniile de forță ale disputelor sociologilor americani din ultimii ani.

Ideea centrală a acestei cărți o constituie relevarea avântului pe care-l cunoaște în S.U.A. în ultimul timp, sociologia radicală, militantă, expresie a reacției principal-teoretice și ideologice a tinerilor sociologi americani față de sociologia empiric-funcțională, profesionistă, instituționalizată.

Este știut faptul că, în S.U.A., sociologia a devenit, începând din anii 1910 — 1920, o profesiune. Sociologii americani nu au fost intelectuali cu pretenții constructive, teoretice, sistematice, ci, în primul rând, profesioniști ai sociologiei. În opoziție cu sociologii europeni, angajați în dispute teoretice, academice, sociologii americani au reușit să se implanteze în viață, multe meserii și branșe de activitate respirând mulțumită cercetărilor sociologice concrete. Dar, tocmai acest profesionalism, cu timpul exagerat, lipsit de suport teoretic, a dus sociologia americană la impasul empirismului, la dezangajarea față de marile evenimente politice ale contemporaneității.

Din această perspectivă, critica sociologiei americane tradiționale instituționalizate este o

Sociologi militanți sau militanți sociologi

formă pe care o cunoaște critica politică la adresa „Establishmentului” social american, critică susținută, în special, după anii 1960 de sociologia radicală.

Chiar dacă, pînă în prezent, sociologia radicală nu dispune încă de un vocabular specific, de un principiu ordonator, sau de un model rațional propriu, ea reunește preocupările cele mai valoroase și inovatoare ale sociologiei americane. Lucrările lui G. W. Mills (The Power, Elite White Collar, The Marxists), I. L. Horowitz (The New Sociology), A. Gouldner (The Coming Crisis of Western Sociology), H. Cruse (The Crisis of the Negro Intellectual), G. Greer (The Female Eunuch) s.a. sînt semnificative în acest sens.

Se pare că, o dată cu rebeliunile culturale de la universitățile Berkeley (1966), Columbia (1968) sau cu violentele discuții din cadrul Congresului Asociației Americane de Sociologie (Boston, 1968), mișcarea sociologilor contestatari depășește tradiționala mișcare de reformă, de schimbare clasică de problematică și de concept. Este pusă sub semnul acușării nu sociologia în sine, ci profesionalismul îngust, oficial în sociologie. Se face o distincție marcată între angajarea oficială a sociologului ca profesionist finanțat de big-business și non-angajarea sa politică în fața evenimentelor și problemelor semnificative ale epocii noastre. I. L. Horowitz, urmaș și exeget al lui Wright Mills, relevă contradicția de care se izbește profesionistul în sociologie, acceptînd să nu se întrebe asupra obiectivelor pe care le urmărește clientul său; astfel sociologul nu funcționează numai ca profesionist al cercetărilor aplicate, ci ca pion furnizînd informații. Mai grav, nefixînd ei înșiși obiective proprii, anumiți sociologi indeplinesc profesional, „ca sociolog”, ceea ce condamnă din punct de vedere politic, „ca cetățean”.

Apare firească din această perspectivă, critica pe care sociologia radicală o îndreaptă asupra sociologiei instituționalizate oficiale americane. Iată, în acest sens, cele spuse de Martin Nicolaus, unul din purtătorii de cuvînt ai sociologiei radicale, congresmenilor întruniți la Boston (1968): „Această adunare (de sociologi) este un conclave unde s-a reunit, marii preoți și clerul de jos, scribii, valeții intelectuali și victimele innocente, toți reciproc angajați în celebrarea falsității. Această profesiune cunoaște o creștere a conservatorismului și tradiționalismului moștenite din secolul al XIX-lea, european și plasează la accesoriile liberalismului trusturilor secolului al XX-lea american... Ochiul sociologului profesionist privește de la înălțime poporul, iar mina sa mîngîie pe cei puternici” (N. Hérpin, op. cit., p. 153).

Sociologia contestatarilor, a militanților, a luptătorilor politici activi apare drept una dintre mutațiile cele mai spectaculoase și semnificative ale sociologiei americane din ultimii ani. Pentru militanțul autentic, angajamentul politic este natural, necesar. Orice luptă implică critica experienței trecute și popularizarea noii mișcări. Sub forma acestor analize critice și pledoarii se dezvoltă un nou tip de cunoaștere sociologică. Astfel, spre deosebire de discursul politic tradițional, aceste pledoarii nu se mai formulează într-un limbaj moralizator, ci în forma obiectivă a termenilor și demonstrațiilor sociologice. Ne dăm seama că saltul de la sociologul de profesie la militanțul sociolog înseamnă mai mult decît redefinirea meseriei de sociolog. Sociologia este o știință angajată, de aceea și sociologul nu poate rămîne un cercetător neutru, ci el are obligația morală de a se angaja plenar pentru „a transforma problemele publice în probleme ale individului”. Aceasta îl transformă în militant.

Datorită slabei tradiții a ideologiei marxiste, în S.U.A., asistăm în această parte a lumii, începînd abia din deceniul al 6-lea al secolului nostru, la un fenomen de descoperire și redescoperire, de recreare a ideologiei marxiste prin noile generații. Acestea ajung să constate că structura gîndirii marxiste li se potrivește, ea oferindu-le largi posibilități de analiză socială, în special în ceea ce privește determinarea obiectivă a acțiunilor sociale, structura de clasă a societății capitaliste s.a. În ceea ce privește esența marxismului, noua sociologie se află încă într-un proces de clarificare privind mai ales căile, modalitățile și agenții luptei revoluționare. Oricum, însă, dezvoltînd sensul istoriei, intelectualii „noii stîngi” devin implicit agenți ai dezvoltării istorice, ai schimbării sociale.

Anton CARPINSCHI

N. TONITZA :

„Cusătoreasă”

Dinamismul metodic

Dacă vechea observație a lui Sainte-Beuve — „fiecare critic nu face decît propria sa apoteoză în tipurile favorite pe care le reliefează” — este adevărată, atunci studiul *Afinități electice: Titu Maiorescu și Goethe*, publicat de Al. Dima acum mai bine de trei decenii în *Revista fundațiilor* (nr. 9, 1940), îl definește cuprinzător și sugestiv, în sensul că „dinamismul metodic”, atitudine socotită specifică îndrumătorului Junimii, este însăși trăsătura esențială a personalității sale. Aceasta implică o preocupare constantă pentru clarificarea problemelor litigioase, de obicei legate de studiul literaturii comparate, și organizarea armonioasă a rezultatelor cercetării în sinteze concentrate.

Un exemplu, pentru această metodă de lucru, insuficient încă pus în valoare, îl constituie studiul *Principii de literatură comparată* (ed. I, 1969, ed. a II-a, 1972), carte ce reprezintă o contribuție hotărîtoare în orientarea și așezarea comparatismului românesc pe solide baze științifice.

O carte apărută nu de mult, *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale* (Ed. „Cartea românească”, 1973), continuă, pe alte planuri, acest program. Cu deosebire trebuie apreciată preocuparea lui Al. Dima de a impune o direcție nouă, modernă, studiului caracterelor diferențiale ale literaturii naționale în context european.

Prima sinteză din volum urmărește, într-o largă perspectivă comparatistă, această problemă la nivelul curentelor literare autohtone, începînd cu luminismul și romantismul, atenția gînditorului concentrîndu-se asupra „caracterului specific artistic” al literaturii române, a diferențelor ei specifice, într-un context de relații și fenomene spirituale complexe, aparținînd unei epoci sau alteia.

O aplicare concretă, comprehensivă și dinamică, a principiilor comparatiste aflăm în amplul studiu *Motivul cosmic în opera eminesciană*. El se înscrie în linia unor mai vechi exegeze de acest tip, precum *Motive hegeliene în scrisul eminescian* (Sibiu, 1934), o cercetare minuțioasă și concentrată de motive care adîncea și delimita „înfruirile hegeliene asupra întregii opere eminesciene, încadrîndu-se atît în metoda unei critici comparatiste, cît și în aceea a unei critici filosofice” (autoritatea de exeget eminescian a lui Al. Dima a fost remarcată elogios, încă de atunci, între alții de Pompiliu Constantinescu, într-o cronică din revista *Vreamea*).

Studiul *Motivul cosmic în opera eminesciană* dezvoltă pregnant structura complexă, de estetician și comparatist, de critic și istoric literar a personalității lui Al. Dima. Cercetarea, nu o dată de aspect erudit, este dominată serin de un spirit critic limpede și sistematic, preocupat să prindă esența operei într-o viziune sintetică. Calmul gînditorului și gustul pentru construcția rotundă, de un echilibru clasic perfect, nu exclude însă vibrația subterană, lirismul. „Frumusețea actului critic, — spunea Al. Dima într-un interviu — înălțimea și noblețea lui constă în cunoașterea calităților operei, a obiectului, nu în afișarea ostentativă a subiectului, adică a criticului. Nu e vorba aici de nici un fel de anulare a personalității, fiindcă o astfel de atitudine ar rămîne în afara culturii creatoare, ci de o anumită orientare a ei în matca științei” (*Tribuna*, nr. 12, din 23 martie 1967), adică o riguroasă supunere la obiect, dar fără pedanterie, care să împiedice afirmarea de impresii ce ar putea trăda realitatea operei.

Cercetarea motivului cosmic în creația lui Eminescu nu are „doar un caracter special, o adîncire a unui aspect particular al operei lui”, ci presupune „o perspectivă fundamentală”, urmărită de exeget pe mai multe planuri (raportări la cosmogoniile populare autohtone, la diferite izvoare filosofice sau la marii poeți romantici Hölderlin, Leopardi, Hugo, Lamartine, Byron). Finalitatea este una strict estetică: luminarea originalității și a modernității, poeziei eminesciene, a dimensiunii ei naționale și universale. Subtilitatea demonstrației critice se împletește cu o fecundă putere de sinteză, de unde armonia perfectă a acestui studiu, a gînditorului însuși, o personalitate de primă mărime a culturii românești contemporane.

Mihai DRĂGAN

Stefan LUCHIAN :

„Femeie spîlînd dușumeaua”

- un fenomen global -

Bine cunoscut prin reușitele sondaje psiho-sociale, Institutul Gallup a testat opinia publică americană și în controversata problemă a obiectelor zburătoare neidentificate. Rezultatele comunicate la sfârșitul anului 1973 au fost într-adevăr șocante, valorile prezentate marcând o creștere apreciabilă a procentelor — în raport cu rezultatele sondajului anterior. Cifrele sînt desigur edificatoare: 51% din americani

au convingerea că OZN există realmente, în timp ce numai 28% mai cred că prezența acestor obiecte zburătoare ar fi doar rodul fanteziei oamenilor; din persoanele chestionate, 11% au precizat că au putut observa în mod direct astfel de nave mereu neidentificate. Pătrunzîndu-se în miezul problemei, s-a constatat că 46% din americani cred în existența reală a altor ființe inteligente care ar locui pe diferite planete din spațiu și care ar fi capabile de a forma civilizații superioare. Și astfel, deși în anii anteriori s-au făcut unele încercări psihologice de distragere a atenției publice de la preocupările privind O.Z.N., scepticismul stimulat de lucrări ca „Proiectul Blue Book” sau „Raportul Condon”, a fost depășit în mod evident de volumul acumulărilor; astăzi, peste jumătate din americani sînt convinși de seriozitatea „problemei OZN”.

În unele țări însă, în care aparițiile de obiecte zburătoare neidentificate au fost mai dese, s-a constatat că acea parte a opiniei publice care și-a format convingerea fermă asupra veridicității „prezenței OZN”, reprezintă procente cu mult mai ridicate. Iată, de exemplu, ce relatează cu cîțiva ani în urmă (presa din 30 iulie 1968) Michael Iriart — corresponsentul din Buenos Aires al Agenției France Presse:

„Farfuriile zburătoare există. Ele vin de pe o altă planetă, nu pentru a cucerii Pămîntul, ci pur și simplu, în misiuni de observare. Aceasta este opinia a 7 din 10 cetățeni argentinieni, după numeroasele apariții ale misterioaselor farfurii zburătoare semnalate de aproape 10 ani în Argentina...”

De altfel, o evidențiere succintă, dar semnificativă, asupra nivelului la care pătrunseseră aceste convingeri în opinia publică argentiniană, era foarte bine redată prin declarația făcută de

generalul Teodoro Alvarez — comandantul șef al forțelor aeriene militare — în legătură cu valul de apariții OZN din vara anului 1968, și care spunea, textual:

„Noi continuăm ancheta cu mijloacele de care dispunem. Personal, cred în posibilitatea existenței farfuriilor zburătoare”.

Dar dacă evenimentele înregistrate, în special în ultimele trei decenii, au generat treptat pe această temă, o atenție din ce în ce mai mare din partea opiniei publice mondiale, amplificarea continuă a convingerilor respective s-a datorat și unui alt aspect. De fapt, semnălarea prezenței O.Z.N. pe cerul planetar a provenit, în mod permanent, din absolut toate continentele, din toate colțurile lumii, conturîndu-se astfel un evident „caracter global” al aparițiilor acestora. Astăzi, mai mult decît oricînd, caracterul respectiv e recunoscut ca atare, miile și miile de cazuri introduse în fișiere codificate, constituind un material documentar ce nu mai poate fi trecut cu vederea. (Unul din grupurile americane de cercetare a observațiilor asupra OZN, cunoscut sub numele de N.I.C.A.P. —

„National Investigations Committee on Aerial Phenomena” — s-a dotat încă din anul 1970 cu un calculator electronic programat pentru prelucrarea codificată a datelor provenind din relațiile consemnate pe întregul glob terestru). O exemplificare de fapt, extrem de redusă ar putea fi totuși edificatoare la nivelul acestei expuneri:

— Intregul grup al expediției științifice americane — condusă de N. Roerich —, care se afla la 5 august 1926 în Mongolia, a observat un enorm obiect sclipitor de formă ovală ce zbura cu mare viteză; la un moment dat, acesta și-a schimbat subit direcția de deplasare.

— La baza specială din Banak a aviației militare din Norvegia ocupată de trupele germane, căpitanul Fischer a primit în după

amiaza zilei de 14 martie 1942 sarcina de a identifica un ciudat obiect zburător; acesta arăta ca un imens fuselaj fără aripi, de cea 100 de metri lungime. La apariția avionului german, „balena aeriană” s-a ridicat pe verticală dispărînd cu mare viteză.

— În septembrie 1951, un grup de aborigeni din tribul Unmatjera (care locuiesc în centrul Australiei) au relatat autorităților, în mod detaliat, despre apariția și aterizarea a două nave zburătoare strălucitoare, de formă circulară. (Indigenii respectivi nefiind în contact cu restul populației și fiind într-un stadiu primitiv de dezvoltare, nu auziseră și nu cunoșteau nimic despre O.Z.N.-uri).

— Sublocotenentii de aviație Brobs și Tyllensen au primit, în anul 1952, ordinul de a supraveghea regiunile înghețate ale Polului Nord; cu această ocazie, au putut observa numeroase apariții de discuri zburătoare. Tyllensen avea să declare:

„Eu i-am văzut aterizînd și decolînd în trei rînduri... O lumină strălucitoare a cărei intensitate varia cu viteza de aterizare, mă împiedicase să văd ce se petrece în spatele acelei perdele de lumină, cît și pe disc, sau în interior”.

— Căpitanul de aviație U. Lunayajata relatează următoarele în mai 1954, despre întâlnirea sa aeriană pe cerul Tailandei, cu un ciudat obiect zburător luminos de culoare portocalie:

„În momentul cînd această bulă de foc ne-a încrucișat, eu am calculat că ea zbura între 1.200 și 1.500 km oră... Înainte ca noi să fi terminat virajul, buia de foc a efectuat repede un semicerc și a apărut la cea 200 de metri în spatele nostru. Ea a încetinit și ne-a însoțit cîțva timp. Părea straniu că acest obiect strălucitor putea zbura la o viteză atît de mare și apoi, în mod subit, să o reducă atît de mult”.

— În seara zilei de 26 iunie 1957, reverendul W. Booth Gill, (licențiat al Universității din Brisbane) împreună cu un alt profesor și cu un grup de elevi ai școlii din Boanai — Noua Guinee — au fost martorii unui eveniment extraordinar: o mașină zburătoare în formă de disc, avînd un diametru de 12—15 metri, s-a apropiat în aer la cea 100 de metri de locul unde se afla grupul. Apariția a fost impresionantă atît prin insolitul ei, cît și prin fenomenele luminoase produse de obiectul zburător.

— Referîndu-se la apariția deasupra Polului Sud a unui OZN de mari dimensiuni, ministrul marinei argentinienne declara, la 7 iulie 1965, următoarele:

„La 3 iulie — ora 19,40 —, garnizoana marinei din insula Deception-Antarctica argentiniană, a observat un imens obiect zburător solid, în formă de lentilă, avînd culorile dominante roșu și verde, care băteau cînd în galben, albastru, alb și portocaliu”.

— Cercetătorul R. Vitolnieks (de la observatorul Academiei de Științe a R. S. S. Letone) publică „în Sovetskaia Molodj” următoarele:

„La 29 sept. 1967, un avion AN-124 zbura deasupra unei regiuni din Ucraina Deodată, deasupra avionului s-a ivit un obiect zburător necunoscut... Cînd avionul a ajuns la 800 metri de pămînt, farfuria s-a ridicat brusc și a dispărut. Motoarele avionului au început iar să funcționeze și apoi a ajuns cu bine la țintă”.

— La 03.12.1968, presa publică următoarele:

„Zeci de persoane au observat duminică după amiază un „obiect zburător neidentificat” deasupra aeroportului Fiumicino din Roma. Acesta emitea o lumină albă foarte puternică”.

— Presa din 04. 01. 1970 publică la rîndu-i:

„Un grup numeros de persoane au observat joi o „farfurie

zburătoare” care se deplasa pe deasupra aeroportului internațional din Ciudad de Mexico. Martorii oculari au afirmat că obiectul zburător era de culoare neagră și zbura cu viteză foarte mare”.

— După ce ziarul sud-african „Pretoria News” a relatat despre apariția deasupra orașului, în ziua de 21. 10. 1972, a unui OZN luminos, ziarele din capitala țării au publicat, o lună mai tîrziu, numeroase detalii privind observarea unui alt OZN strălucitor, care a aterizat apoi la Rosmead în ziua de 14. 11. 1972.

— Presa din 26. 11. 1973 informează că radarele turnului de control al aeroportului internațional din capitala statului Nicaragua și al unui avion de linie, detectaseră în ziua anterioară un O.Z.N. Martorii de la sol care au avut posibilitatea să-l observe, menționau la rîndul lor că ciudata navă emitea lumini albastre, roșii și verzi.

— „Am văzut dimineață un obiect extraterestru, strălucitor ca soarele și de formă circulară. Apropiîndu-ne, am putut distinge două proiectoare ce se aprindeau pe rînd, ca un semnal. Apoi, brusc, obiectul s-a îndepărtat fără zgomot, cu o viteză de necrezut” (extras din declarația făcută de jandarmilor de către inginerul francez J. Boulanger, ce a fost reluată de presa din 15. 01. 1974).

Această scurtă enumerare de cazuri provenite din cele mai diferite colțuri ale planetei noastre, multiplicată prin mii de cazuri similare, evidențiază succint modul în care s-a fundamentat de-a lungul anilor caracterul de „fenomen global” al aparițiilor OZN. Relevînd importanța acestui aspect, savantul american prof. dr. J. Mc. Donald se adresa în anul 1967 în felul următor Comitetului O.N.U. pentru problemele spațiale, printr-un document dat ulterior publicității:

„Nu cunosc nici o altă problemă științifică al cărei caracter internațional să fie mai evident decît această problemă a naturii și originii obiectelor zburătoare neidentificate. În consecință, apare întru totul indispensabil de a se obține ca Națiunile Unite să se angajeze în studiul acestei probleme, a cărei importanță mondială poate fi într-adevăr enormă”.

Florin GHEORGHÎĂ

PREZENȚE ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI

În vechea și prestigioasă serie a editurii „Academic Press” din New York a apărut recent o monografie a profesorului Constantin Corduneanu de la Facultatea de matematică a Universității din Iași, anume, Ecuații integrale și stabilitatea sistemelor feedback.

Cartea se adresează specialiștilor și dezvoltă un număr de idei originale ale autorilor, precum și unele direcții moderne, inițiate de alți autori. Este tratată teoria ecuațiilor Volterra-Hammerstein legată de conceptul de admisibilitate, stabilitate și metode frecvențiale, teoria modernă a ecuațiilor Wiener-Hopf, teoria lui Levin și altele. În toate aceste direcții autorul are recunoscute contribuții.

Lucrarea dezvoltă unele lecții de curs special ale autorului, precum și expuneri de seminar științific ținute de autor la universitățile din Iași și din Rhode Island (S.U.A.).

Menționăm că aceasta este a treia monografie a lui C. Corduneanu care intră în circuitul marilor edituri, după cartea Principii de ecuații diferențiale și integrale (ed. Allyn and Bacon, Boston, Ma, 1971) și traducerea în S.U.A. a monografiei Funcții aproape periodice (apărută întii în Ed. Academiei R.S.R.; ediția engleză în editura Interscience, New York 1968).

De asemenea, în Editura „Marcel Dekker, Inc.” din New York, a apărut o monografie datorată altui matematician de la Iași, și anume, Coomologie și forme diferențiale a conf. univ. dr. Izu Vaisman, de la Universitatea „Al. I. Cuza”.

După cum rezultă din prefață, volumul se bazează pe lecții ținute la Facultatea de matematică-mecanică din Iași și pe cercetări originale ale autorului. Sînt expuse probleme moderne de topologie algebrică, geometrie di-

n-Dimensional Quasiconformal (OCF) Mappings
by Petru Caraman

Integral Equations and Stability of Feedback Systems

CONSTANTIN CORDUNEANU

1971, 160 pages

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

Academic Press

1971

ferențială și analiză globală. Lucrarea conține o serie de puncte de vedere originale și rezultate noi în aceste domenii deosebit de actuale ale matematicii.

Prin publicarea în străinătate, într-o colecție de prestigiu, a cărții conf. dr. I. Vaisman, școala de geometrie ieșeană are o nouă manifestare semnificativă, succesele ei tradiționale fiind încă o dată confirmate. Rezultatele matematicienilor ieșeni intră, ca și pînă acum, în circuitul matematicii mondiale.

Anul acesta a apărut monografia Reprezentări cvasiconforme n-dimensionale a matematicianului ieșean dr. doc. Petru Caraman. Aceasta este o coeditare a editurii engleze „Abacus Press” din Tunbridge Wells (Kent) și a Editurii Academiei (București). Cartea reprezintă o traducere în limba engleză (revăzută și completată) a versiunii inițiale publicate în limba română în 1968 în Editura Academiei. La acea dată ea era prima monografie din lume dedicată acestei teme și se baza în bună măsură

pe contribuții ale autorului, dar îngloba, practic vorbind, toată informația existentă în acel moment. Între timp, domeniul reprezentărilor cvasiconforme n-dimensionale, al cărui studiu sistematic începe abia în anul 1960 (an în care și autorul își publică primele sale rezultate), s-a dezvoltat în mod impetuos. Au apărut, astfel, noi direcții de cercetare, s-au format școli în Finlanda, S.U.A. și U.R.S.S. și a apărut și o scurtă monografie în engleză a matematicianului finlandez J. Väisälä. Cartea autorului român rămîne însă, principala sursă de referință pentru specialiștii din acest domeniu.

În prima parte se trec în revistă o serie de rezultate din alte domenii, utilizate în restul volumului în cea de a doua se stabilește echivalența diferitelor definiții ale cvasiconformității, iar în a treia se studiază diferitele proprietăți ale acestora. Unele capitole conțin rezultatele mai noi ale autorului, dintre care unele de dată recentă (1970 și 1971). Ar mai fi de menționat și bibliografia exhaustivă de la sfârșitul cărții, însumînd 1500 titluri.

vivat academia!

Cupola nemuritorilor, adunind chintesența luminii filtrate prin cultură e, de fapt și de drept, cartea de vizită a unui popor, simbolul spiritualității sale. Și cum erorile confirmă regula, valorile rămase în decursul anilor în afara Academiei Române n-au contestat autoritatea forului, ci doar subiectivismul omnesc. Reparațiile făcute în anii puterii populare au făcut ca tot ce a reprezentat culmea a culturii noastre să se afle astăzi sub lumina de cleștar a acestei autorități supreme.

Dar intrucit un fotoliu de academician nu se ocupă decât la vîrsta înțelepciunii și a talentului împlinit, deasupra rotondei plutește, mai insistențios decît pe oricare alt pisc imaginar, pasărea efemerelor treceri. Sub vulturile ei, lumina parcă încremenise, numărînd fotoliile goale, din ce în ce mai multe.

Și iată, a venit timpul. Academia Republicii Socialiste România și-a deschis porțile de „alma mater” a culturii și, în incinta ei, au pășit peste 70 de forțe noi; aleșii aleșilor din toate zonele de activitate a minții. Rînd pe rînd, fizicieni, chimiști, medici, filozofi, scriitori... își ocupă locurile meritate în cele 12 secții. De la femeia de știință și de literă pînă la sculptorul viforos și de la juristul erudit pînă la romancierul de circulație intensă, toți sînt reprezentanți de prestigiu ai spiritului românesc, afirmat astăzi la nivel mondial.

O asemenea infuzie de energie și dor de muncă va contribui, desigur, la reasezarea înaltului for în atenția generală, va însemna deschidere de orizont și integrare a Academiei în rosturile creațiilor prezentele societății noastre. Era timpul ca ea să-și întărească forțele. Completată cu valorile afirmate în ultimele decenii, Academia devine ceea ce trebuie să fie un asemenea for, nu doar simbolic, ci activ, la zi. E de prevăzut începerea unei perioade de muncă intensă și organizată, așa cum savanții și artiștii invitați sub cupola sint obișnuiți a desfășura, o activitate aflată sub semnul primei litere a alfabetului. Vivat Academia!

libri junimea

Intr-o ținută grafică atrăgătoare, Caietele editurii Junimea, (apărute sub titlul „LIBRI”), aduc o bogată și utilă informație cititorului privind proiectele imediate

și planurile de perspectivă ale respectivei instituții. Cîteva file din istoria tiparului la Iași, un interviu cu prof. dr. docent Const. Ciopraga pe marginea cărții „Personalitatea literaturii române” deschid un sumar care mai cuprinde notații de Mihai Drăgan privind „Eminesciana” — o nouă colecție a Editurii „Junimea”, un sondaj fulger printre cumpărătorii de carte, un fragment din romanul „Așteptarea aproapei” de C. Ștefanache și versuri de H. Tugui din volumul „Lîngă vetrele sacre” — ambele aflate sub tipar. Doi autori referă asupra propriilor lor cărți (prof. dr. Gheorghe Chipail: „Reintervențiile imediate și precoce în chirurgia abdominală” și prof. dr. I. Negoită: „Hipertensiunile arteriale secundare”, de asemenea aflate sub tipar. Mai găsim menționată, ca fiind în pregătire, o „Istorie a orașului Iași”, nelipsind nici obișnuita „vitrină a cărților recent apărute”. După cum se vede, caietele editurii ieșene prefigurează noi posibilități de largire a dialogului cu cititorii, contribuție notabilă la o tot mai vie și îmbietoare prezentă a cărții în general în conștiința publicului contemporan.

alma mater 5 ani

De curînd au fost sărbătorii cei cinci ani de existență a revistei „Alma Mater”. Au participat, ca invitați, reprezentanți ai revistelor studențești din țară, precum și scriitorii: Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Mihai Ungheanu, Dan Cristea, Laurențiu Ulici, Irina Mavrodin, Maria Luiza Cristescu, Dan Laurențiu, Dorin Tudoran, Corneliu Ștefanache, Mihai Ursachi, Alexandru Papilian, Titus Văjue, Dan Culcer. Cu acest prilej s-au purtat, sub conducerea criticului Al. Călinescu, redactorul șef al revistei, fructuoase discuții privind rolul revistelor studențești de cultură în viața spirituală a tinerelor generații, posibilitățile de afirmare a tinerilor scriitori și publiciști. S-a relevat importanța existenței presei studențești comuniste, faptul că aceste publicații oferă o imagine convingătoare a aspirațiilor și preocupărilor spirituale și politice ale studenților. Din programul manifestărilor mai desprindem spectacolele de poezie și muzică la care și-au dat concursul, printre alții, grupurile „Flacăra Folk 73” și „Pop Studio T”, cenaclul de poezie de la „Casa Pogor”, vernisajul Galeriilor „Almei Mater” (grafică și pictură de Doru Cioată) etc. În aula „Mihai Eminescu” a avut loc un recital de poezie; după vibrantul cuvînt introductiv rostit de prof.

univ. dr. doc. Const. Ciopraga, au citit: Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Irina Mavrodin, Cren-guța Diaconescu, Dorin Tudoran, Mihai Ursachi, Dan Laurențiu, Titus Văjue, Nicolae Turtureanu, Nic. Manea, Paul Balahur, Corneliu Ostahie Cosmin, Vasile Mihaescu, Emil Nicolae. Cu același prilej revista a realizat un număr festiv, la care colaborează și foști conducători și redactori ai publicației.

O precizare

Pe deplin de-acord cu aprecierile călduroase făcute de M.R. în Nr. 9(520) al revistei „Viața studentescă” în legătură cu noua plachetă de versuri publicată de Elera Cătălina Prangati sub titlul „Tara soarelui, dorim numai să precizăm că autoarea n-a fost lansată de revista „Luceafărul”, față de care, desigur, nutrim o sinceră stimă. Ea a debutat în 1964 în revista „Iașul literar”, recomandîndu-se în nr. 8 pag. 59—60 cu poezia „Poem”, căreia i-au urmat imediat: „Dulcissima mater”, „Contemporană”, „M-am umplut cu venia și furtună”, „Lui Nicolae Labis” (Nr. 9, p. 32—36). Precum și cîntec „tirziu”, Nr. 12/1964, p. 35.

despre caragiale

O recentă emisiune radiofonică de analize și sinteze, dedicată scolii, a cuprins o reușită expunere a istoricului Al. Săndulescu, referitoare la corespondența lui Caragiale. Exceptînd o excesivă coloratură a pasajelor citate (prezentate într-o interpretare actoricească ce supralicita notoria manieră caragialească mai puțin adecvată cînd e vorba de corespondența acestuia) emisiunea a răspuns interesului ascultătorilor, familiarizîndu-i cu un univers literar asupra căruia corespondența în discuție aruncă lumini edificatoare. Este un model de a demonstra cît de mult farmec poate include termenul „didactic”, atunci cînd nu este înțeles ca un simplu șablon, atoatenivelator. De altfel, este și greu să vorbești apăsător didactic despre Caragiale, atunci cînd ai într-adevăr în față zîmbetul lui, care dezarmează orice rigiditate solemn-găunoasă și invită la căldă și tranșantă intimitate. Așa cum s-a întimplat, într-un fel, în amintita emisiune radiofonică.

N. IRIMESCU

TOP CRONICA - RTV. IAȘI

secția română

1. Strunga — Phoenix; 2. Soare și flori (P. Magdin) — Dida Drăgan; 3. Peste virfuri — Sfinx; 4. Ai, hai (D. Stănculescu) — Doru Stănculescu; 5. Balada mării și a pămîntului — Capitol; 6. Nor de ploaie — Magic; 7. Numai pentru că (P. Magdin) — Aurel Neamțu; 8. Oameni (M. Teicu) — Aurelian Andreescu; 9. Izvor de bucurie (D. Dubinciu) — Dionisie Dubinciu; 10. Ne-am împletit cărările (I. Toader) — Ioana Negriloiu.

secția străină

1. No Sense In Worrying (Nici un motiv de supărare) — Woiciech Skowronski; 2. Leave Me Alone (Lasă-mă singură) — Helen Reddy; 3. Brother Louie — Stories; 4. Goodbye My Love, Goodbye (La revedere dragostea mea, la revedere) — Denis Roussos; 5. I Love You, Love Me, Love (Te iubesc, iubeste-mă, iubeste) — Garry Glitter; 6. Corazon (Inimă) — Carole King; 7. Yes, We Can Can (Da, ne putem menține) — Pointer Sisters; 8. Be! (Fii) — Neil Diamond; 9. Living For the City (Trîind pentru oraș) — Stevie Wonder; 10. Big Chain (Marele lanț) — Maria Rottrova & Flamingo.

corespondență... specială

În această nouă rubrică pe care o inaugurăm astăzi vom publica pasajele cele mai interesante din scrisorile primite de la corespondenții noștri.

La jumătatea lunii februarie trio-ul ieșean Flacăra — Folk '73 a susținut o serie de spectacole care s-au bucurat de succes. Acest lucru este confirmat și de numeroasele scrisori primite la redacție care cuprind numai cuvinte de laudă la adresa celor trei folk-singeri ieșeni. Iată spre exemplu cum sînt caracterizați aceștia de cititoarea noastră ELENA GHEORGHIU: „Trei tineri — două chitare, un flaut și din cînd în cînd o muzică, trei băieți născuți într-o „zodie” nouă, într-o zodie a cîntecului molcom, cristalin, care dau glas unor ecouri de baladă bătrînă izvorită din țărîna românească, amestecată cu șoapta transparentelor ploii, care fac să crească din trupul pămîntului firele de iarbă ale gîndului. Trei tineri care știu să se aplece la vuietul de bucurie din „Nunta Zamferei”, dar nu se pot rupe din tentația zborului, din lumina amăgitoare a „Fetei Morgana”, și care, în același timp, rămîn legați de mitul pămîntului abînt în trecerea anilor mulți, Atît și... poate prea puțin despre grupul Flacăra Folk '73, despre impresia de tinerete vie, fremătătoare pe care acesta a lăsat-o spectatorului”.

TOP Cronica - RTV-Iași

8

VESTIGII

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

ORIZONTAL: 1. Localitate dobrogeană în care se află una dintre cele mai importante vestigii privind formarea poporului român; 2. Vestigiu de la Birs Nimrod, Amrad, El Kasr sau Mukelibek; 3. Provincie japoneză — Secolul î.e.n. al „furcilor caudine” — Fostă colonie portugheză; 4. Loc în fața Pireului unde, pe fundul mării, zac din anul 480 î.e.n. rămășițele corăbiilor persane distruse de greci în timpul războaielor medice; 5. Reflexiv — Renumită civilizație africană de la care au rămas originalele lulele cu proverbe; 6. O mie și o sută la romani — Frînturi de piatră! — Asia orientală; 7. Planetă explodată ale cărei vestigii ar fi, după unele păreri, asteroizii; 8. Referitoare la formele de cultură și de civilizație specifice unui popor — Colos decapitat!; 9. Primele litere... printre hieroglife! — Județ în care se află Palatul Cnejilor de la Ceahlău (abr. uz.) — Zugravul... zugrav al frescelor bisericilor din Gura Văii, Brădet și Cornetul; 10. Fortăreață lîngă Batna — Mare oraș european în care se află turnurile de la Conciergerie (sec. 14).

VERTICAL: 1. Locul părăsit în 1968 de milenarul hipogeu al lui Ramses II (2. cuv.); 2. Oraș străvechi, între vestigiile sale numărîndu-se moscheea omeiazilor (sec. 8), Mausoleul lui Saladin (sec. 12) și palatul Azm (sec. 18) — Vestigiile acestui mare oraș fenician se află la Es Sūr (Liban); 3. Dibaci — Plan restrîns!; 4. Fragment ceramic! — Stat în a cărui capitală a fost înălțat, în sec. 14, „Templul lui Budha adormit”; 5. Ansamblu de factori naturali distrugători de vestigii — Mărturie de arhivă; 6. Locul fără vestigii al bătăliei de la Posada (1330); 7. Ion Nistor — Preț maximal în evul mediu românesc — Făcea umbră piramidelor egiptene; 8. Oraș fatal lui Napoleon III — Necunoscutul creator al vestigiilor de la Cucuteni; 9. Exclamație de durere — Cronicarul răcoalei lui Gheorghe Doja; 10. Deșert african ale cărui nisipuri păstrează vestigiile ale civilizației Dongola (500 î.e.n.) — Localizarea Țării albastrului de Voroneț.

Diționar: UMI, DIU, RBA, IAI.

Viorel VILCEANU

SPORT HANDBAL, JUDO, FOTBAL

HANDBAL. Un gust absolut leșios mi-a lăsat partida România — Suedia. Nu rezultatul (mai exact spus, nu numai rezultatul) e de vină. Băieții noștri arborează acum mustați de comandant de submarin, arătînd cum nu se poate mai așezați, zdraveni și virili — ceea ce, contrar așteptărilor, n-a fost de natură să impresioneze prea tare pe blajinii suedezi. În tot meciul, echipa României a izbutit o singură fază ca altădată. Nu mai jucăm debordant, spectaculos, în viteză, ci bătrînețe, neglijent, fără nerv, mizînd totul pe o singură carte: șutul lui Birtalan, acest Gruia al anilor '73—'74. S-ar putea ca înfrîngerea de duminică să ne prindă bine; la ora cînd scriu aceste rînduri, încă mai sper că dușul rece de la Schwerin va izbuti să ambigioneze și să mobilizeze o echipă care a cam început să trăiască din amintiri...

JUDO. Citim în „Sportul” că lotul nostru de judo a avut o „evoluție neconcludentă” la Tbilisi, unde, între alții, a fost înfrînt și Gheorghe Dumbravă „de către cunoscutul francez R. Berté”. Nu trebuie să fii foarte priceput la judo pentru a ști că pe acest „cunoscut francez”, Dumbravă îl poate învinge la orice oră din zi și din noapte. Deci, la Tbilisi s-ar fi înregistrat o surpriză — nici prima, nici ultima. Ce-ar însemna sportul fără surprize? Iată însă că, din întîmplare, ne-a căzut în mină un ziar sovietic. Și aflăm că Gh. Dumbravă n-a fost eliminat de „cunoscutul francez”, ci de infimul mai cunoscutul campion european Novikov (U.R.S.S.). Nepotrivirea pîrîndu-se cam stranie, am cercetat și relațiile altor agenții de presă. Da: Dumbravă a jucat cu Novikov. Deci, trimisul ziarului „Sportul” (Costin

Chiriac) n-a... văzut cu cine s-a întîlnit judokanul nostru (!?!), ceea ce putea s-o facă și fără a se deplasa la Tbilisi. Ori, mai știți, a transmis știrea eronat, dorînd să-l scoată basma curată pe Iacob Codrea, cel înfrînt, de fapt, de „cunoscutul Berté”. Toată istoria ar merita verificată. Nu de alta, dar gîndiți-vă ce ați spune aflînd că naționala noastră de fotbal a fost învinsă de — să zicem — Brazilia, în fapt ea jucînd... cu Malta?

FOTBAL. Nimic de făcut: a început. Iar „Politehnica” a pășit cu stingul. Nu mă miră. Echipa continuă să piardă jucători. Lotul cu care a venit din divizia B continuă să se subțieze — caz, cred, unic în analele fotbalului românesc! Cum dumnezeu tot ce-i posibil aiurea, nu-i cu puțință la Iași? De ce din dulcele țîrg ia jucători cine și cum vrea? De ce nu-i posibilă nici o nouă legitimare mai acătării? Toată lumea jupeale fotbalul ieșean, nimeni nu ajută Iașul, de ce? Pînă cînd? Dacă o ținem în ritmul ăsta, Oană ajunge inter dreapta, vicepreședintele C.J.E.F.S. stoper măturător, și întreaga secție de fotbal incalță ghețele cu cramioane. Imi ofer serviciile pe post de extrem dreapta, numai să nu mă vadă „Steaua”, că m-am ars: plec la concentrare!

De ani și ani aud tot soiul de justificări: nu s-a putut în cazul a, nimic nu-i de făcut în cazul b, nu s-a aprobat în cazul c, îl dăm pe d, fiindcă-l cere cutare, îl dăm pe e fiindcă ne roagă cutărică — și tot așa, pînă cînd, pînă cînd?

M. R. I.

Ilustrăm acest număr de „8 Martie” cu opere aflate în Muzeul de artă din Iași.

În activitatea creației de la „Țesătura” Iași s-a înrădăcinat obiceiul — de a populariza prin orice formă cu mult înaintea sezonului, linia modei, coloritul modern, contexturile căutate pentru cămăși bărbătești și copii, de serviciu, sport și ocazii deosebite, rochii femei și adolescente, fanteziuri, țesături pentru confecții litoral sau munte, confecții copii de toate genurile și țesături pentru lenjerie corp și pat, din fire de bumbac și chimice tip bumbac în amestec cu acesta.

Acest lucru se obișnuiește a se realiza în politica de educare a clientului pe linia noutăților în spirit de stil, de modă, bun gust, practicitate și bine înțeles ca o informare a tuturor sentimentelor pe care acesta le va găsi în magazinele noastre sub marca — IASITEX — create în același spirit.

Pe linia paletelor coloristice moderne a sezonului de primăvară — vară 1975, dat fiind anumite tendințe noi în modă, aduc în conținut același spirit novator și în concepția coloritului.

INTREPRINDEREA „ȚESĂTURA” - IASI

Încă de pe acum, pentru noutățile anului viitor

Astfel, tendința de feminizare, care de mai bine de câteva sezoane este în atenția creatorilor în scopul înnoirii caracteristicilor generale funcționale, justifică apariția unor piese vestimentare ca rochia, taiorul, fusta, părăsite oarecum în ultimii ani prin înlocuirea lor cu pantalonul bun pentru orice circumstanță.

Nici acesta nu va dispărea, încă, dar va avea o mult mai restrânsă destinație (sport, vacanță), în timp ce articolele detronate cândva vor începe să se afirme și vor constitui piese de bază în garderoba feminină.

Țesăturile ușoare, fluide, care au intrat în modă chiar și pentru iarnă se vor dezvolta în sezonul cald.

Iată deci câteva aspecte care după cum se arată mai înainte, va influența paleta de culori ale primei jumătăți a anului viitor și care încă din toamna acestui an ne va regăsi în țesăturile noastre.

Culorile sezonului amintit sînt: roz, mov, fucsia, bleu, „nu mă uita”, albastru, salcie de primăvară, verde poiană, banan, somon, albastru de gheață pal, albastru gheață, fildeș, floare de tei, bej roșu pompeian, caisă, galben pui, zmeurii, umbră arsă, verde pădure, bleumarin, oranj, galben și roșu.

În general combinația acestor culori se va realiza în mod armonios cu evidența agresivității și durității din când în când accentuându-se un desen cu o culoare de contrast.

Cîteva din ceea ce se recomandă pentru combinații ar fi:

albastru gheață — caisă — galben pui
verde pădure — verde poiană — floare de tei

fucsia — fildeș — bej

zmeuria — marin — salcie de primăvară

roz mov — floare tei — marin etc.
Se observă deci o grupă de culori dulci feminine pentru îmbrăcăminte de oraș sau odată sport — odihnă, derivate din pasteluri saturate, o grupă de culori saturate pentru articole de

sport și grupa culorilor clasice pentru culori de legătură.

Remarcabil însă, prezența culorilor vedetă utilizate la uniuri și predominante în diferite țesături, cum sînt:

roz mov, fucsia
bleu „nu mă uita”, albastru
salcie de primăvară, verde poiană
banan, somon, oranj, roșu pompeian, caisă.

Din punct de vedere al legăturilor în contexturi se vor regăsi legăturile pinză, atlas, diagonal, crep și fanteziuri.

Destul de căutate vor fi țesăturile care vor asambla în mod strălucit, elegant efectul de legătură cu efectul de culoare, atît în dungi cît și în carou.

Sub aspectul compoziției fibroase, a materiilor prime folosite, pentru țesăturile destinate confecțiilor de îmbrăcăminte de orice fel, vor predomina amestecurile fibrelor chimice, tip poliester, poliamidă, polinitrilacrilic cu bumbac sau celofibră.

Pentru țesăturile destinate lenjeriilor, bumbacul în amestec cu celofibra sau într-o proporție mai mică singur în compoziție, va reprezenta suportul de bază.

Țesăturile noastre care vor fi oferite cumpărătorilor pentru sezonul viitor, vor purta în proiectarea și realizarea lor amprentele acestor tendințe.

Peste 50 de noi articole în aproape 600 de poziții coloristice, vor reprezenta noutățile create pentru acest sezon.

Aceste țesături, destinate pentru cămăși bărbătești, rochii femei, bluze, țesături fanteziuri, țesături pentru confecții de îmbrăcăminte exterioară, lenjerii, într-un colorit modern, atrăgător și cu calități deosebite de purtabilitate, fiind finisate calitativ superior, se vor găsi în magazinul nostru „IASITEX” din strada Socola vizavis de Casa de Cultură a Sindicatelor, începînd cu trimestrul II al acestui an.

Așteptăm cu căldură și interes pe toți clienții noștri pentru a le oferi în cadrul magazinului nostru de prezentare ultimile noutăți create.

INTREPRINDEREA METALURGICĂ IASI

Produsele Intreprinderii metalurgice Iași sînt solicitate la export în peste 30 de țări din Europa, Asia, Africa și America Latină. Calitatea superioară a produselor, caracteristicile deosebite, condițiile bune de prezentare și livrare au condus la primirea unui număr tot mai mare de comenzi din partea unor beneficiari interni și de la numeroase firme din străinătate.

Colectivul de muncitori, maștri, ingineri și tehnicieni ai întreprinderii, acordă o atenție deosebită calității produselor, asimilării și introducerii în fabricație a unei sortimentării tot mai variate, noi tipodimensiuni de țevi sudate și profile îndoite, care să satisfacă cerințele și exigențele beneficiarilor interni și externi.

Intreprinderea metalurgică Iași produce și livrează:

— țevi pentru instalații de apă, gaz, abur, cu filet și mușă sau fără mușă, negre sau zincate, cu diametrul de 3/8 inci pînă la 4 inci.

— țevile se livrează în următoarele lungimi:

— lungimi normale de fabricație:

a) pentru țevi negre (nezincate) 4—8 m.

b) pentru țevi zincate 4—7 m.

— lungimi aproximative, cuprinse în limitele lungimilor normale;

— lungimi fixe

— lungimi multiple ale lungimilor fixe numai pentru țevi cu capete netede, cuprinse în limitele lungimilor normale.

— țevi pentru construcții de precizie obișnuită, laminate la cald sau la rece, cu diametrul de 10 — 114 mm, cu grosimea de 1 — 4,5 mm.

— țevi pentru construcții de precizie înaltă, trase la rece, cu diametrul de 8 — 60 mm, grosimea de perete de 1 — 3 mm.

— țevi profilate pătrate, pătrate cu jgheab, dreptunghiulare cu jgheab și ovale cu perimetrul secțiunii de 80 — 220 mm, grosime de perete de 1 — 2,5 mm.

La recepția în întreprindere, ținînd cont de categoria de execuție și de cererea beneficiarului,

se execută următoarele verificări și încercări:

— verificarea aspectului, dimensiunilor și rectilinității;

— verificarea masei;

— încercarea la tracțiune;

— încercarea la applatizare, îndoire, răsfrîngere și îndreptare;

— analiză chimică;

— încercarea la presiunea hidrolică;

— încercarea la duritate;

— verificarea macrostructurii;

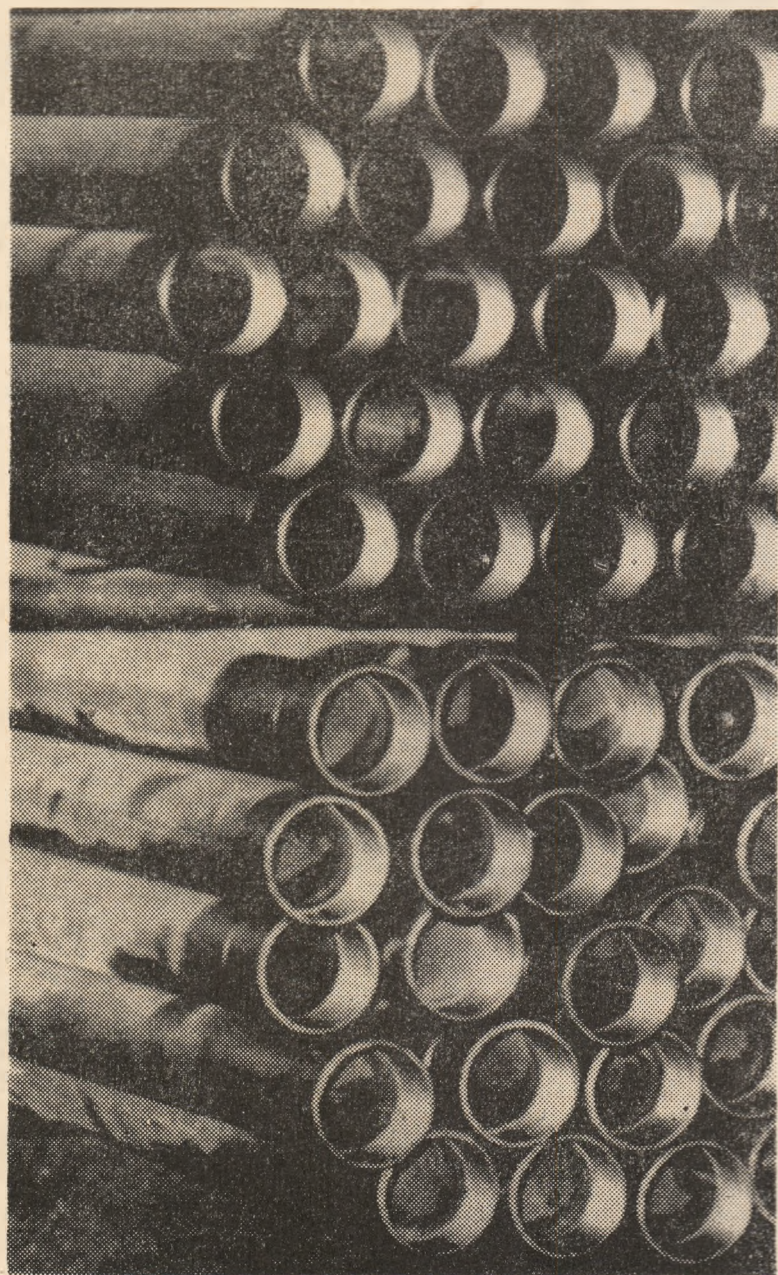
— tuburi de protecție pentru conductorii electrici tip PEL 9 — 49 (pantzer);

— profile deschise formate la rece din bandă de oțel cu lățimea desfășurată de 30 — 500 mm, grosimea de perete de 1—5 mm, cu utilizări diferite;

— profile cornier cu aripi egale și neegale, profile U, profile Z, profile Omega, profile T, profile V, profile cu aripi întărite;

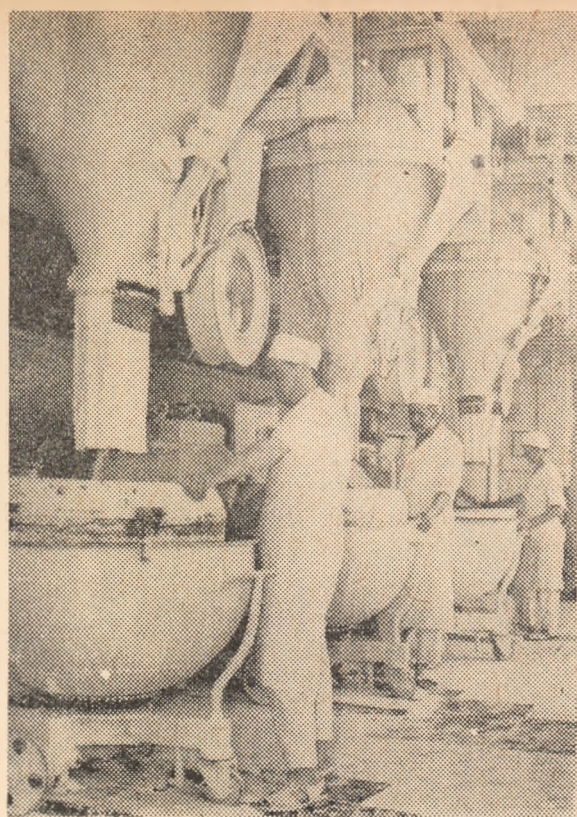
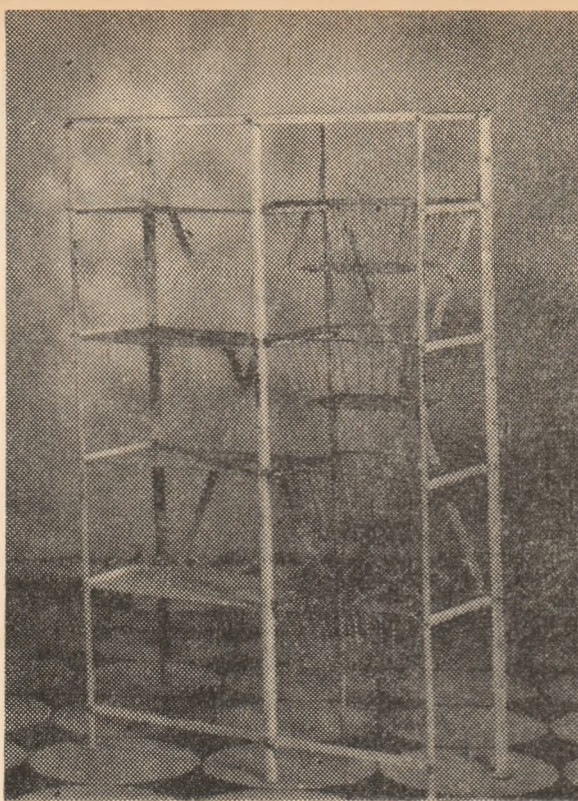
— profile speciale diverse.

Produsele se livrează și la export conform cererilor beneficiarilor după norme, standarde (STAS-uri), norme germane (DIN, TGL), sovietice (GOST), engleze (BS) etc.

INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ IASI

Aportul industriei locale in economia județului

Industria locală, prin rolul și atribuțiile sale, trebuie să completeze unele produse, mașini și utilaje, piese de schimb și subansamble, cât și diverse presări din sectorul republican.

De asemeni, un rol important revine industriei locale, în realizarea unei game variate de bunuri de larg consum, destinate atât consumului intern, cât și pentru export.

În acest context, industria locală din județul nostru realizează 5,4% din producția globală a județului.

În activitatea acestei industrii se regăsesc majoritatea ramurilor economiei naționale, în unități profilate pe aceste activități.

Dintre acestea, ponderea o deține ramura alimentară, reprezentată prin Complexul industrial de morărit și panificație Iași, care realizează o gamă diversă de paste făinoase și biscuiți, asigurând în același timp necesarul de produse de panificație și morărit.

În ultimii ani, s-a reușit ca urmare a diversificării producției de paste și biscuiți, cât și a îmbunătățirii calității, să se înscrie cu o pondere însemnată din producție și pentru export.

Totodată, pentru a corela capacitățile de producție s-au dezvoltat în spațiile existente noi capacități de producție la pline (24 tone în 24 h. în anul 1973).

Noile investiții vor permite să se asigure aprovizionarea populației cu o gamă mai variată de produse de panificație, îmbunătățindu-se în același timp și calitatea produselor.

Ramura prelucrării metalului și construcției de mașini reprezintă, de asemeni, o pondere însemnată atât ca plan, cât și ca importanță prin producția bunurilor de larg consum și a prestărilor de servicii pentru populație și unitățile republicane.

Și această ramură s-a dezvoltat an de an, realizându-se atât

o gamă variată de bunuri de larg consum (70 sortimente), cât și însemnate lucrări de colaborare cu unitățile republicane (Uzina „Vulcan” — București; „Progresul” — Brăila; I.M. — Iași, Uz. mecanică „Nicolina”, Combinatul siderurgic Galați, Uz. de utilaj petrolier Tirgoviste).

Pentru completarea fondului de marfă se realizează de către industria locală mobilă și mobilier, ponderea deținând-o Fabrica mixtă Pașcani, care numai în acest an a prezentat și contractat 9 sortimente noi, concretizate în mobilă de bucătărie și diverse piese dispersate.

De asemeni, răspunzând solicitărilor, s-a realizat la Fabrica mixtă din Iași divers mobilier pentru școlari și pe această linie, se va îmbunătăți gama acestor produse ce se vor oferi spre contractare pentru anul 1975.

Prestările de servicii către populație reprezentate prin activități de curățatorie și spălă-

torie chimică, reparații articole uz casnic și gospodăresc, auto-service, centre pentru îmbutelire și desfacerea băuturilor carbogazoase, etc., răspund în mare măsură alături de unitățile de deservire a cooperăției, cerințele mereu crescânde ale populației.

În perspectivă ca principal obiectiv, este construirea unei spălătorii chimice la o capacitate de 500 to. în 8 ore, cât și extinderea deservirii la domiciliu.

Întreprinderea dispune de un atelier de cercetare, proiectare și prototipuri care are în permanență preocupare atât diversificarea producției, cât și realizarea de noi sortimente.

De asemeni, prin magazinul industriei locale din Piața Halei, se realizează atât desfacerea produselor proprii, cât și prezentarea produselor noi, spre a fi supuse aprecierii consumatorilor.

O atenție deosebită s-a acordat în permanență, îmbunătățirii tehnologiilor de producție, cât și introducerii de noi tehnologii printre care exemplificăm

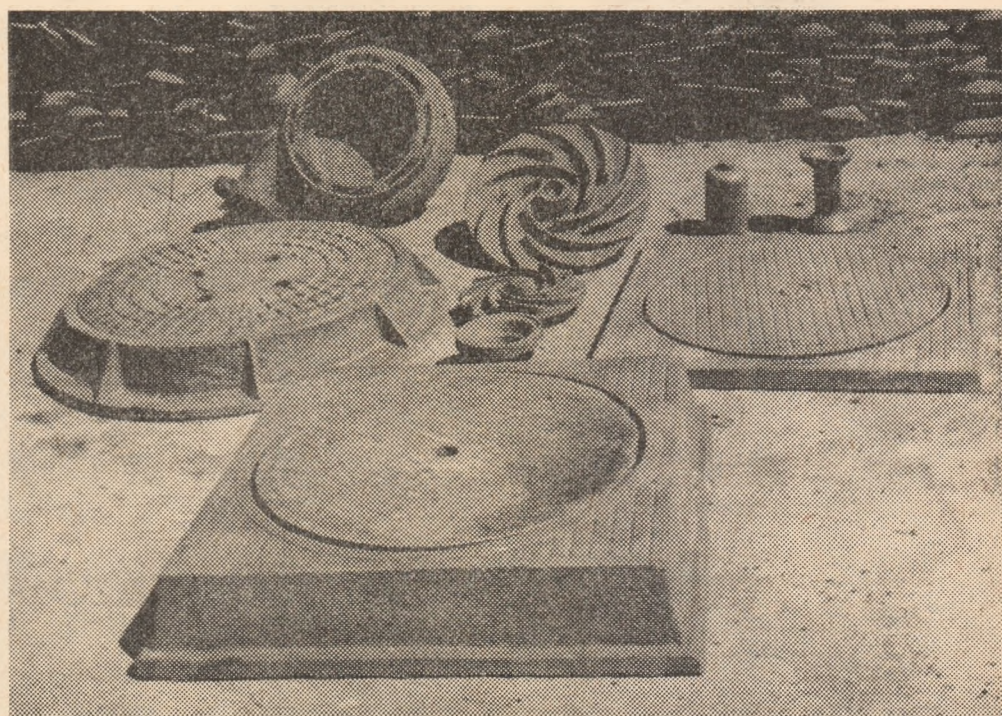
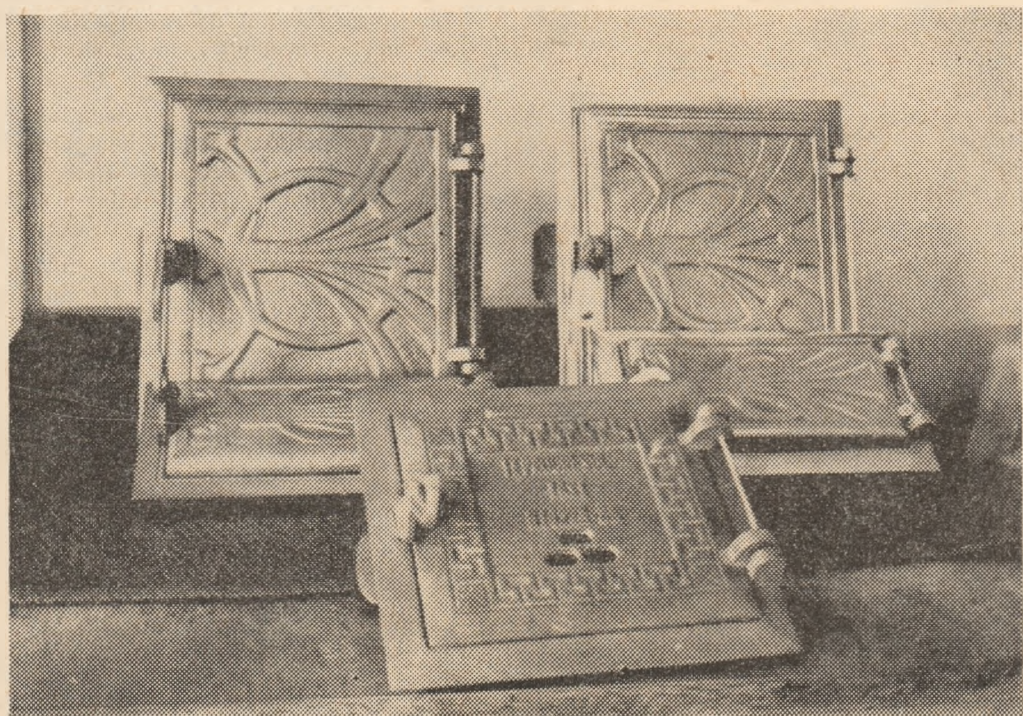
realizarea de sudură automată sub strat de flux, debitarea metalelor cu discuri abrazive, mecanizarea unor operații de profilare a țevilor, cât și perfecționarea tehnologiilor la acoperiri metalice.

Pe lângă preocuparea deosebită de creștere continuă a producției, destinată fondului pieții și livrările la export, au cunoscut o curbă ascendentă, ajungând ca în acest an să se realizeze o valoare de peste 3 ori decât cea prevăzută în cincinal pentru anul 1975.

Dintre produsele destinate exportului, ponderea o dețin articolele de camping (scaune pliante, șezlonguri pliante, mese cu melamină, etc.), paste și biscuiți, covoare orientale, împletituri de răchită și altele.

Produsele întreprinderii sunt cunoscute în peste 12 țări printre care: Canada, S.U.A., Anglia, R.F.G., R.D.G., Olanda, Grecia, Cipru, Liban, etc.

Am prezentat doar câteva dintre aspectele și preocupările industriei locale.

COMBINATUL

Metanol I

Ralizarea unei game largi de produse chimice, de înalt nivel tehnic, competitive pe piața externă, reprezintă un obiectiv important al activității întregului colectiv al chimiștilor din orașul Victoria. Produsele noi care au primit „actul de naștere” în această importantă unitate a industriei noastre chimice, au fost an de an tot mai numeroase. Aici se fabrică amoniac tehnic, acid azotic, azotat de amoniu, bicarbonat de amoniu alimentar, sulfat de hidrazină, acid sulfuric tehnic, acid sulfuric pentru acumulatori, metanol, formaldehidă, rășină sintetică, schimbători de ioni și multe alte produse.

Despre preocupările și realizările colectivului de muncă ne-a vorbit tovarășul inginer Mircea Constantinescu, directorul combinatului:

— Colectivul nostru de muncă a pășit în anul 1974, an cu profunde rezonanțe în conștiința poporului nostru. Muncitorii, inginerii și tehnicienii de la Combinatul chimic din orașul Victoria sînt hotărîți să se prezinte cu realizări cît mai însemnate în îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Pot să spun că rezultatele sînt bune. Deja la export au fost livrate cantități însemnate de produse.

— Vă rugăm să ne arătați în cîte țări se exportă produsele purtînd emblema Combinatului?

— În aproape douăzeci de țări. Aceasta înseamnă că prin munca depusă, și în urma măsurilor luate sub îndrumarea comitetului de partid, calitatea produselor a fost ridicată pe o treaptă superioară. Dacă în anul 1969 se livra la export un singur produs, în anul acesta vom livra patrusprezece. Aici merită să fie subliniat încă un fapt: anul trecut, colectivul nostru de muncă a îndeplinit planul la export cu aproape o lună înainte de termen, dîndu-se peste plan produse în valoare de circa 1 milion de lei valută

— Care sînt aprecierile, cum sînt solicitate produsele fabricate în orașul Victoria?

Din scrisorile primite, din discuțiile cu partenerii externi, reiese că produsele noastre se bucură de pe acum de cele mai bune aprecieri pe piața externă. Trebuie să menționez că metanolul fabricat la orașul Victoria se situează printre cele mai bune din lume. Alți producători străini oferă metanolul cu 0,15% conținut de apă — pe baza standardului american ASTM — pe cînd metanolul românesc are maximum 0,5% conținut de apă.

Cunoscînd îndeaproape calitățile produselor chimice românești, beneficiarii externi solicită cantități tot mai mari. Astfel în anul acesta se vor livra

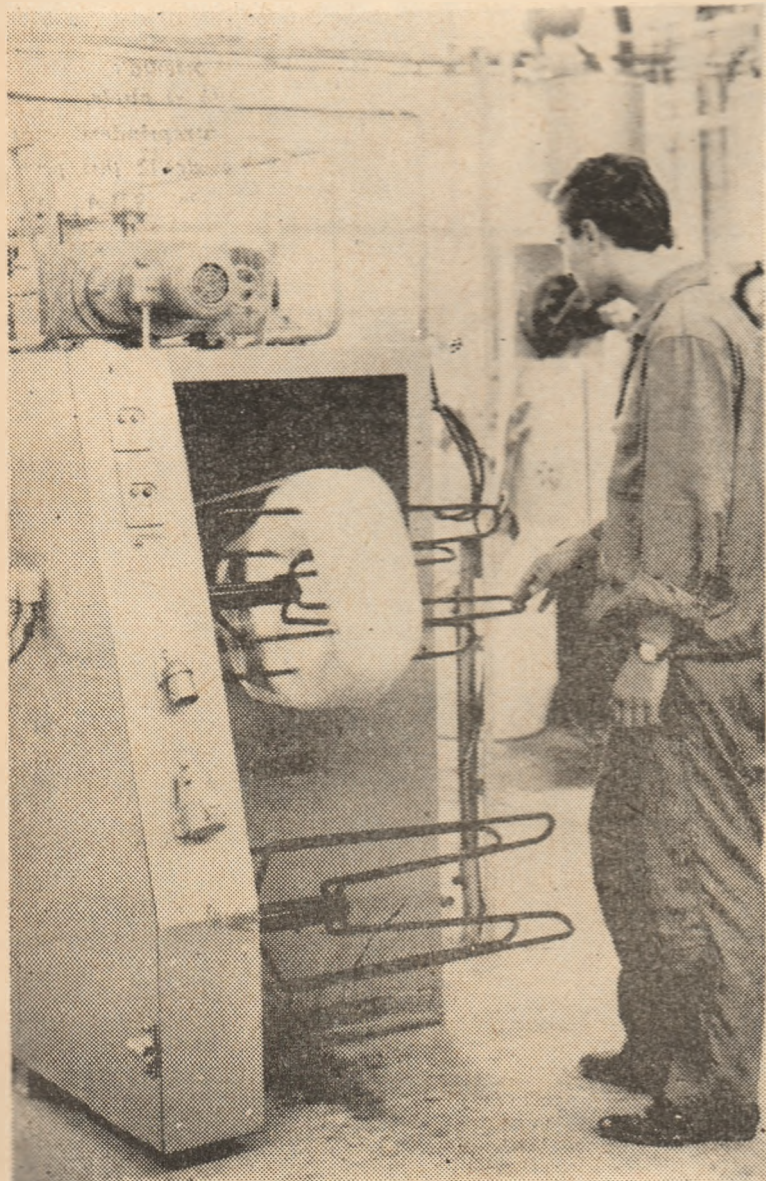
la export de trei ori mai multe produse decît anul trecut. Pentru a satisface cerințele interne și externe, vor fi date în funcțiune anul acesta noi capacități de producție, iar pe de altă parte se acordă o atenție deosebită folosirii depline și la întreaga capacitate a instalațiilor și utilajelor.

Paralel cu livrarea de tot mai multe produse la export, colectivul combinatului contribuie la economisirea fondurilor valutare prin înlocuirea unor produse din import cu altele realizate în țară. În urma unor ample cercetări și studii chimiști din orașul Victoria au început să producă pentru prima dată în țară rășini furanice necesare turnătorilor de fontă și oțel, produse care erau aduse din import.

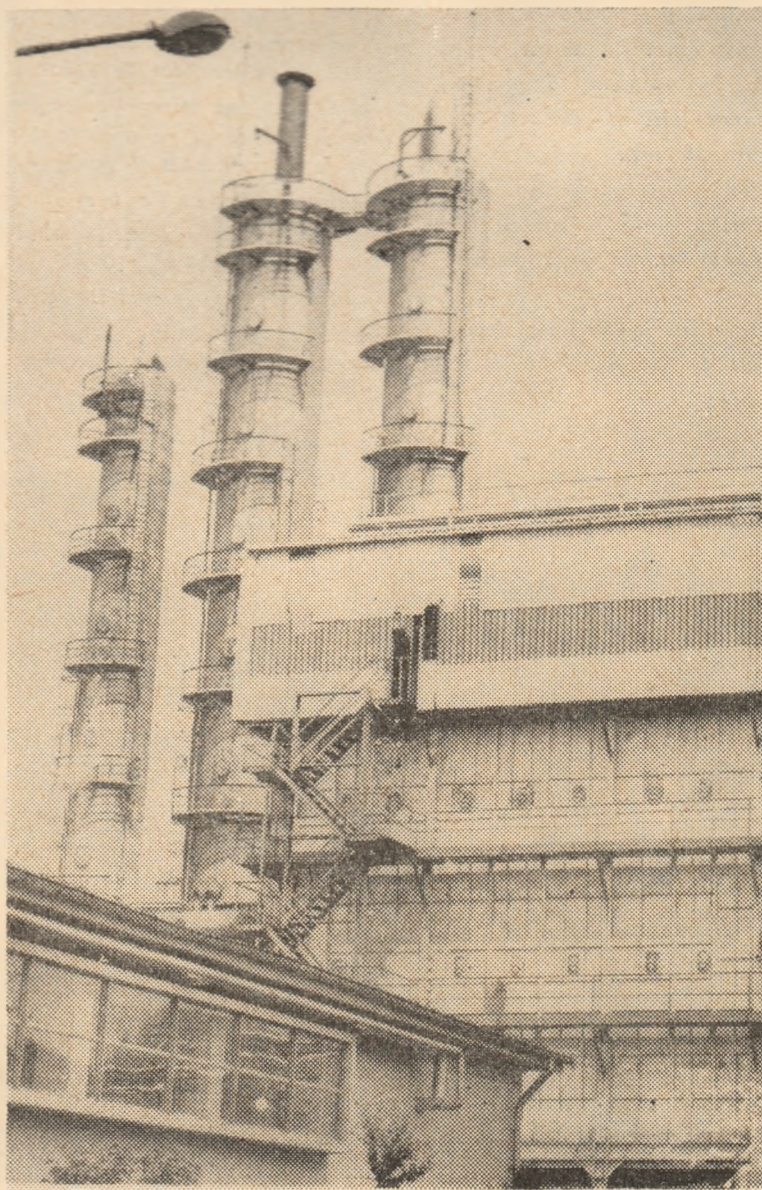
Importanța asimilării rășinilor furanice constă în faptul că ele înlocuiesc lianții clasici, de origine vegetală, uleiurile de floarea-soarelui, de soia etc. Prin utilizarea rășinilor furanice se asigură și o creștere simțitoare a productivității muncii și în același timp se reduce cu mult prețul de cost. Uscarea, operația cea mai anevoioasă și costisitoare, se va reduce de la 1—2 zile, cît dura în cazul procedeelelor clasice, la mai puțin de o oră, economisindu-se în felul acesta nu numai timp dar și importante suprafețe de producție utilizate pînă acum pentru uscarea miezurilor de formare.

Pe adresa beneficiarilor, printre care se află Intreprinderea „23 August” și Intreprinderea de pompe din București, „Progresul” Brăila, Intreprinderea „Tractorul” Brașov etc. se livrează pînă în prezent două sortimente de rășini S.R. 1, și S.R. 2 destinate miezurilor pentru turnarea pieselor din fontă. Din acest an, pe lîngă cele două sortimente se va produce rășina S.R. 3, care se folosește cu succes la prepararea amestecurilor utilizate la confecționarea miezurilor pentru turnarea pieselor din oțel.

Ținînd seama de cerințele industriei metalurgice s-a văzut, că la sectorul de rășini existau unele strangulări în producție, iar ritmicitatea în livrare lăsa de dorit. Conducerea combinatului împreună cu cei mai buni specialiști analizînd această situație au luat măsuri operative pentru perfecționarea procesului tehnologic. Măsurile luate au avut ca efect înlăturarea locurilor înguste, iar capacitatea de producție a fost sporită simțitor. Măsuri asemănătoare pentru creșterea capacităților de producție au fost aplicate și la instalațiile de clei, la sulfit de sodiu și altele. Fiind înzestrat cu instalații moderne de înaltă tehnicitate cu cadre bine pregătite, colectivul combinatului răspunde prompt la solicitările beneficiarilor externi, adaptînd procese tehnologice după necesități. Cînd spunem aceasta ne referim la trecerea în producția de serie a unor

Nou la Combinatul chimic Victoria — masele plastice

Instalația metanol III

CHIMIC DIN ORAȘUL VICTORIA

produse de mic tonaj cum sînt: Paraformaldehida, hexametilen-tetramina, sulfat de sodiu etc.

Un sector care a luat o mare dezvoltare în ultimul timp este cel al schimbătorilor de ioni macroporoși, produse tot mai mult căutate avînd o gamă mare de întrebuințare. Schimbătorii de ioni sînt solicitați de către toate întreprinderile care au cazane cu aburi, de către întreprinderile de gospodărire comunală care au instalații de încălzire, deoarece schimbătorii de ioni asigură dedurizarea apei. În industria alimentară se folosesc la purificarea sucurilor, și tot în același scop sînt folosiți în producția băuturilor, în industria zahărului și în industria farmaceutică. În anul acesta vor intra în producția de serie alte două noi sortimente de schimbători de ioni pe lângă cele existente.

Colectivul combinatului acordă o atenție deosebită continuei diversificării a producției și sporirea gamei produselor. În această direcție au fost constituite noi capacități de producție cum sînt cele de prelucrare a maselor plastice. Din anul trecut o început fabricația plaselor din polietilenă destinate sectorului agro-alimentar pentru ambalarea fructelor și legumelor. Pînă în prezent se fabrică opt tipuri de plase din polietilenă. Aici merită să fie subliniat faptul că de la primele cantități de plase livrate s-au bucurat de apreciere din partea beneficiarilor din unitățile socialiste ale agriculturii.

Sectorul de mase plastice va cunoaște o puternică dezvoltare în cincinalul viitor, fiind în măsură să satisfacă cerințele cele mai variate în domeniul ambalajelor.

Astfel se vor produce aici ambalaje pentru produse cosmetice, zaharoase, pungă pentru florării etc. Produsele din mase plastice realizate la orașul Victoria vor cunoaște cele mai variate domenii de utilizare mergînd pînă la înlocuirea plaselor din sirmă pentru împrejmuiri cu sistem de plase din mase plastice, a suportilor metalici sau de lemn, la acoperirea serelor.

La Combinatul chimic din orașul Victoria se desfășoară o intensă activitate de cercetare științifică aplicativă. În laboratoare, stații pilot, secții, chimiști, cercetători, laboranți, ingineri, studiază, fac experimentări pentru modernizarea și înnoirea producției, care să corespundă unor parametri optimi de eficiență economică. În bună parte produsele noi realizate au la bază cercetarea științifică proprie. Fructificînd mai bine inteligența tehnică s-a ajuns ca peste 60% din producția combinatului să fie reprezentată de produsele noi obținute pe baza cercetării științifice proprii. În ultimul timp cercetările au fost axate pe cele mai stringente probleme ridicate de procesele de producție. În primul rînd s-a căutat să fie diversificată pro-

ducția schimbătorilor de ioni, a rășinilor sintetice etc. Realizările nu se vor opri aci. Combinatul chimic dispune de un colectiv de muncitori, ingineri și tehnicieni de înaltă calificare care lucrează cu înșufleșire pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, angajamentelor luate în întrecerea socialistă, caută să pună în practică inteligența și preocuparea lor pentru sporirea continuă a eficienței economice.

Cu tot frigul iernii, pe platforma industrială a Combinatului chimic se lucrează zi de zi la înălțarea noilor obiective industriale.

La rîndul său, tov. inginer Ovidiu Pantea, directorul tehnic al combinatului ne precizează:

— Prin condițiile create, constructorii lucrează din primele zile ale acestui an. Merită să fie remarcat și faptul că anul trecut planul de investiții a fost depășit cu 5 milioane lei.

— Care sînt noile capacități de producție care vor fi date în funcțiune?

— Din anul trecut au început să producă noile instalații de la fabricile de formaldehidă și cele de la fabrica de mase plastice. Alte obiective se află în construcție: Fabrica de metanol, cea de a patra, o instalație de clei. Se vor mai construi pînă la sfîrșitul cincinalului o fabrică de schimbători de ioni și una de alcool furfurilic. Fabrica de metanol prevăzută a intra în funcțiune în anul acesta este cea mai mare din țară, iar producția de metanol a combinatului va crește de trei ori. Prin măsurile luate, am reușit să asigurăm o bună desfășurare a lucrărilor pe timpul frigidului. La unele lucrări sînt mobilizate și echipe de lăcătuși montori și electricieni din combinat. Astfel montarea turbocompresoarelor construcția metalică la reformer, sînt executate de echipe din cadrul combinatului.

În cuvîntarea ținută la plenary comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al dezvoltării economice sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „... va trebui acționat cu toată fermitatea pentru scăderea consumurilor tehnologice în centralele electrice și a pierderilor de energie, în rețele, pentru reducerea mai accentuată a normelor de consum în industrie, în transporturi, construcții, pentru modernizarea instalațiilor, realizarea de economii la iluminatul public și cel comercial precum și în consumul casnic“. În secțiile și fabricile combinatului se desfășoară o vastă acțiune de ridicare a eficienței economice prin folosirea rațională a materiilor prime, energiei și combustibilu-

lui. Muncitorii, inginerii și tehnicienii, studiază și fac propuneri pentru gospodărirea judicioasă a resurselor energetice pentru combaterea risipei. Așa cum ne spunea și tov. Murgu Dumitru contabilul-șef, rezultatele obținute sînt însemnate.

În urma măsurilor luate, anul trecut s-au înregistrat o economie de 2.265 tone combustibil convențional și 6650 M.W.H. energie electrică. Dintre măsurile luate aș aminti cîteva: schimbarea arzătoarelor la instalația de amoniac cu un nou tip mai economic, înlocuirea unor compresoare care de asemenea se va solda cu reducerea consumului de energie, înlăturarea mersului în gol a unor motoare, recuperarea condensului din instalația de încăl-

zire. Pe baza propunerilor și a discuțiilor ce au avut loc în ședințe de partid în adunări generale sindicale, pentru anul acesta a fost stabilit un bogat program cu obiective și sarcini concrete, privind economisirea energiei electrice și de combustibil. Prin aplicarea acestor măsuri se va realiza o economie de circa 4.400 tone combustibil și 5.764 M.W.H. la energie electrică.

În lupta pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate, în frunte se află comuniștii dînd exemplu de pasiune și abnegație. Tovarășul Ioan Ciocan, secretarul comitetului de partid, remarcă pentru rezultatele lor frumoase pe comuniștii Ion Bol-

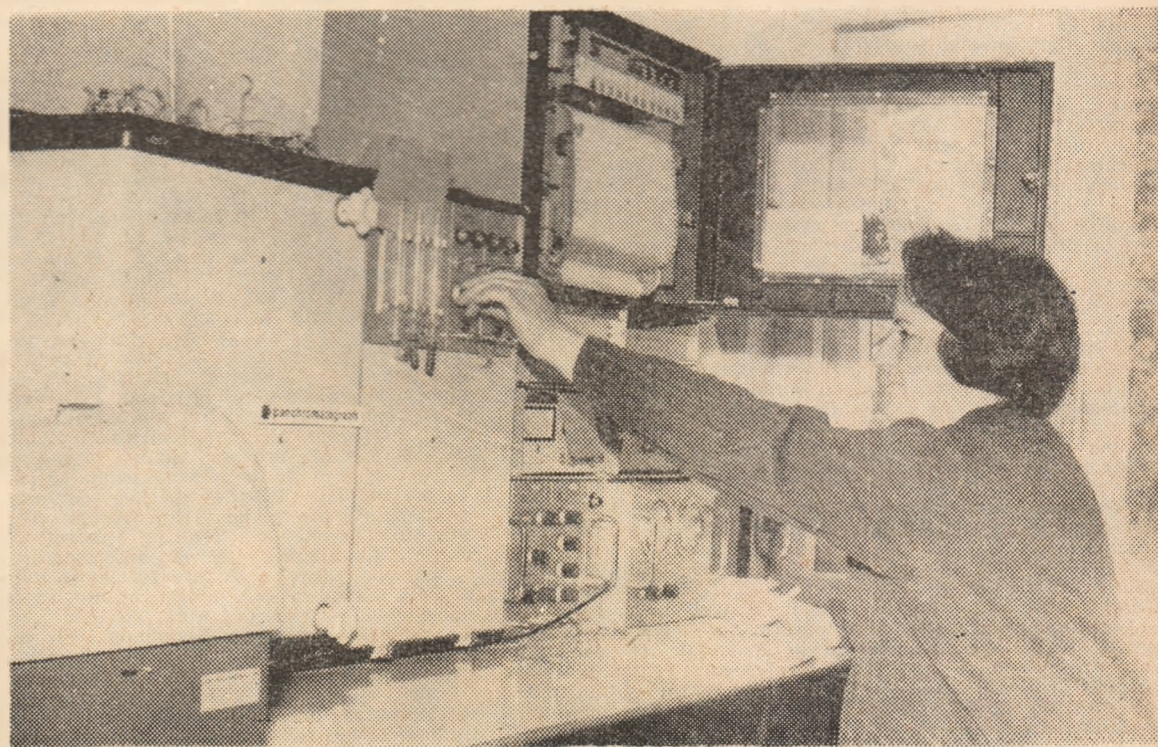
dea, Viorel Costea, operatorii chimiști Viorel Ganea, Maria Olănescu, Ion Franck, maiștrul Nicolae Irimie, lăcătușul Ion Moraru, tinerii Ion Lupu, Livia Geamăn, Constantin Duță și mulți alții.

Colectivul Combinatului chimic din orașul Victoria este un colectiv harnic, sub îndrumarea organizației de partid, în fiecare secție și atelier, la serviciile tehnice, peste tot se depun eforturi susținute pentru soluționarea tuturor problemelor ce se ivesc în realizarea în cele mai bune condițiuni a planului din acest an — anul XXX al Eliberării și al Congresului al XI-lea al Partidului.

M. TEODOR

Dispeceratul metanol II

Activitate în laborator

JORGE LUIS BORGES

elvira de alvear

Toate le avuse și încet-încet
Toate o părăsîră. Am văzut-o
În arma frumuseții. Zorii zilei
Și aspra amiază-i arătară,
Din piscuri, mindra împărăție
A lumii. Amurgul i-o stîngea.
Favoarea astrelor (nemărginita
Și ubicua plasă a cauzelor) îi aduse
Norocul ce distanțele le curmă
Ca un covor arab, și contopește
Dorințe și împliniri, și darul poeziei,
Care dureri adevărate le preface
Într-o muzică, un zvon vag, un simbol.
Apoi fervoarea, și în singe bătaia
De la Ituizangó și sarcina de lauri,
Păcerea de a se pierde-n peregrinul
Riu (riu și labirint) al vremii
Și-n lăsară, numai una
Nu. Generoasa curtoazie
O însoți pină la capătul vieții,
Dincolo de delir și de eclipse,
Aproape îngerește. La Elvira
Întîiul lucru ce-l văzui a fost surisul
Și, de atîția ani, și cel din urmă.

ploaia

Acum s-a luminat deodată seara
Cum deja cade ploaia minuțioasă.
Cade sau căzu. Ploaia e un lucru
Ce neîndoios succede în trecut.

Cînd o auzi căzînd tu îți răscumperi
Timpul în care soarta aventuroasă
Îți revelă o floare anume roză
Și strania culoare a scarlatinei.

Această ploaie ce cristale orbește
Va-nveseli în pierdute mahalale
Strugurii negri ai unei vițe-n curtea

Ce astăzi nu mai este. Uda seară
Mi-aduce vocea, vocea mult dorită
A tatălui meu care n-a murit.

lui luis de camoens

Fără milă și ură timpul pătează
Eroica spadă. Sărac și trist
Te întorci în nostalgica-ți patrie
O căpitan, spre a muri în ea
Și cu ea. În deșertul magic
Floarea Portugaliei se pierduse
Și asprul spaniol, înainte învins,
Amenaja coasta sa deschisă.

Vreau să știu dacă tu dincoace de riul
Din urmă înțeles-ai cu umișînță
Că totul pierdut, Occident
Și Orient, oțel, și drapel,
Va dăinui (mai presus de orice umane
Mutații) în Eneida ta lusitană.

o mie nouă sute douăzeci

Roata astrelor nu e infinită
Și tigrul e una din formele care se-ntorc
Însă noi, de hazard și aventură departe,
Credeam exilați într-un timp istovit,
Timp în care nimic nu se poate-nțimpla.
Universul, tragicul univers, nu exista aici
Și forța era a-l căuta-n alte locuri
Eu urzeam o umilă mitologie de ziduri și cuțite
Și Ricardo gindea la păstorii săi.

Nu știam că viitorul ceruia raza,
Nu presimțeam oprobiul, incendiul și groaznica
noapte a Alianței.

Nimic nu ne spunea că istoria argentiniană trebuia
să umble pe străzi,

Istoria, indignarea, iubirea,
Masele de oameni ca marea, numele Cordobei,
Gustul realului și incredibilului, oroarea și gloria.

Traducere de Al. HUSAR

ALFONSINA STORNI

durere

Aș vrea ca-n divină seară de octombrie
să străbat al mării țărîm îndepărtat.

Trecînd să mă vadă nisipul de aur
și apele verzi, și ceru-nstelat.

Înaltă m-aș vrea, superbă, perfectă
Cum este-o romană, să m-armonizez

cu valul gigantic și stîncile sterpe
și-ntinsele țărîmuri ce-ades le visez.

Cu pasul ușor și ochi-arzători
cu voce-amuțită mercur să privesc;

să văd cum se sparg valurile-albastre
de stînci de granit și să nu clipească;

și să nu tresară cînd peștii cei mici
de păsări de pradă vor fi sfîșiați

nici să nu suspin de s-ar pierde-n mare
umilii pescari și-apoi scufundați...

..Privirea-mi s-o pierd și pierdută fie,
Să n-o mai găsesc în a mea nepăsare.

Astfel, înălțată între cer și țărîmuri
să presimt eterna mării uitare.

Traducere de Aurica BRĂDEANU

necesitatea de a-i explica particularitatea într-un context literar. Fugind de publicitate, preferînd discreția în viața particulară și comentîndu-și cu zgîrcenie piesele, Ghelderode a fost în schimb, atent la toate nuanțele posibile ale replicilor. Notațiile sînt ample sau trîmit la exemple notorii. O piesă într-un act, „Orbiil”, este scrisă „după Breughel Bătrînul”; pictorul e chiar personaj, indicînd orbilor drumul către Roma. O simplă ipoteză pentru că spre cetatea eternă duc toate drumurile și nici unul; orbii se înecă în mlaștină deoarece nu au vrut să primească sfaturile unui chior... De la Breugel este preluat drumul vechi al Brabantului cu pelerinii ce merg molcom, dibuînd, cîntînd; o explozie de culoare și viață într-un spațiu mort. De la Bosch, poate, este preluat barocul din „Hop, Signor”, piesa tîrziuului debut, fantastică aglomerare de habotnici și răufăcători, de cruzime și adevăr, stropite cu apă sfințită de Inchiziție. Cineva dintre toți acești maeștri ai cerului albastru flamand l-a pictat și pe Hyeronimus din „Vraja roșie” un Harpagon insolit, vînturat de crimă și groază, urmărit de soapele călugărului-agent, tremurînd de frica răufăcătorului, izgonit chiar din el însuși de teama unei divinități misterioase. „Escorial”, „Columb”, „Barabas” și tot ce s-a prezentat și se mai joacă încă, alimentînd copios opinia publică a marilor festivaluri de teatru, poartă urmele apăsate ale pensulei maeștrilor cărora el, contestatarul mascaradelor bisericii, cavalierul halucinant gonind pe o nouă Rosinanta către adevărul tulburător și absolut necesar al timpului său, le dă lumina inedită a purității umane.

Curajul, clarviziunea și măiestria se întîlnesc, poate cel mai bine, în misterul pentru marionete (păpușile sînt o predilecție a teatrului său) intitulat „Diavolul ce predica minuni” precedat de o sinceră povăț (pentru păpușar, firește). E limpede pentru toată lumea că diavolul locuiește la Roma și chiar de pe cînd Sf. Petru și-a stabilit acolo reședința — avertizează — Ghelderode în introducere. Diavolul — continuă el — nu e depistat datorită teologilor, ci prin studierea omului, pentru că el seamănă și vrea să semene cît mai bine cu omul.

Trîmiterile și asemănările peste veacuri izvorăsc la Ghelderode din credința că teatrul trebuie să asocieze ideii pe care o slujește o gamă vie de elemente epice, unitate capabilă să limpezească toate miezurile ascunse ale conflictului, să le dea vigoarea necesară pentru a deveni transmisibile și să poată fi repovestite. „Fără toate acestea — adaugă el la principiile pe care le-a enunțat puțin timp după debut — nu vom avea decît o construcție șubredă, un simplu fum pe scenă, o piesă care nu începe niciodată”. Arhitect riguros al pieselor pe care le-a scris, era un original; concepția liniile conflictului dramatic pe o schemă completă, alcătuită dinainte, ca un regizor, planurile de joc, plantația decorurilor, acțiuni fizice ale personajelor. Ar fi vrut să precizeze și mirosul personajelor, ticurile, timbrul vocii, dar a lăsat întîietate acțiunii, legea majoră a teatrului. Acțiunii dar și culorii, care dă nuanță formei și limpezime ideii.

Că teatrul a fost unica rațiune a scrișului său o demonstrează și proza, puțină, pe care a compus-o (tradusă în românește de Ana Blandiana). Un mediu alcătuit din fantasmă și măști impresoaară singurătatea scriitorului. Autobiografice prin unitatea reacțiilor și senzațiilor, povestirile sînt, prin excelență, subiecte de pantomimă. Măștile apar într-o pluralitate de ipostaze: întîrziate sau buimăcite de zori, încovoiate sau instabile, ele iau adesea înfățișarea unor monștri a căror semnificație îl obsedează pe autor.

C. ISAC

Situată în Africa occidentală, pe coasta Oceanului Atlantic, Guineea are o suprafață de 245 857 km.p. și o populație de peste 3 000 000 locuitori, formată din negri sudanezi.

Istoria străveche a Guineei este puțin cunoscută. În evul mediu, Guineea a făcut parte, integral sau parțial, din statele Ghana (sec. IX—XIII), Mali (sec. XIII—XIV) și Sonhai (sec. XV—XVII). La mijlocul secolului al XV-lea, navigatorii portughezi au fondat pe țărmul de apus al Africii factorii comerciale. Către începutul secolului al XVII-lea și-au făcut apariția în Guineea colonizatorii francezi, care la început s-au limitat la fundarea de factorii comerciale pentru exportul de sclavi, aur, fildes. La sfîrșitul secolului al XVIII-lea, conducătorul unuia dintre triburile fulbilor a pus bazele unui stat de tip feudal—patriarhal, care cuprindea triburile din regiunile muntoase și din valea Senegalului. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, francezii, înfrîngînd rezistența băștinașilor, au ocupat întreaga țară, alipind-o la colonia Senegal. În 1904, Guineea a fost inclusă în Africa Occidentală franceză. Mișcarea de eliberare națională din Guineea a luat avînt după cel de-al doilea război mondial. În fruntea acestei mișcări s-a situat Partidul democrat din Guineea. În 1956 Guineea a obținut o oarecare autonomie: a fost creat un Consiliu guvernamental cu împuterniciri limitate, iar Adunarea teritorială, care exista din 1947, a început să fie aleasă de o curie electorală unică. Aceste măsuri nu au putut stăvilii însă lupta populației din Guineea pentru obținerea independenței depline a țării. În urma referendumului din 28 septembrie 1958, Adunarea teritorială a proclamat la 2 octombrie 1958 independența Guineei, care a devenit o republică liberă și suverană.

Cucerindu-și independența politică, Guineea a înțeles că pentru a și-o consolida trebuie să lupte și pentru independența sa economică. În februarie 1963, președintele Seku Turé anunța evenimentul cel mai important din istoria Guineei, după dobîndirea independenței: inaugurarea lucrărilor de exploatare a uriașelor zăcăminte de bauxită din regiunea Boké — situată în nord-vestul țării. După cum estimează specialiștii, foarte curînd, acestea vor face din Guineea al doilea producător mondial de bauxită. Vorbînd despre zăcămintele din regiunea Boké, președintele Seku Turé evoca aportul lor decisiv în balanța externă și șansele noi pe care le reprezintă pentru accelerarea dezvoltării globale, economice și sociale a țării și creșterea nivelului de trai al poporului. „Operațiunea Boké” presupune, totodată, și formarea unui important număr de cadre și tehnicieni proprii, fapt care, pentru un tînar stat independent cum este Guineea, are semnificații deosebite.

Atenția autorităților de la Conakry s-a concentrat în ultimul timp și în direcția valorificării altor bogății pe care subsolul le conține. Guineea a semnat în 1973, împreună cu alte patru țări africane — Zair, Nigeria, Algeria și Liberia — o convenție privind exploatarea în comun a zăcămintelor de fier din munții Nimba și Simandou. Complexul minier din acești munți, ale cărui rezerve sînt estimate la peste un miliard de tone, ar putea produce anual între 30 și 50 milioane de tone.

Răspîndită pe o suprafață de 850 000—900 000 hectare și ocupînd peste 80 la sută din populația activă, agricultura constituie încă principala ramură de producție a țării. Una din primele măsuri ale guvernului în vederea creșterii producției agricole a fost naționalizarea pămîntului în 1959. În Guineea există, de altfel, o puternică tradiție a proprietății de obște, ceea ce a făcut ca naționalizarea pămînturilor să fie primită cu satisfacție de către întreaga populație sătească. Preocupările în vederea asigurării țărănilor cu mijloace tehnice, prin crearea unor centre agricole de modernizare conduse de cadre calificate, au dat rezultate, în special în ce privește creșterea producției de export — cafea, banane, ananas.

În anii care au trecut de la obținerea independenței sale, Guineea a pus un accent deosebit pe cultură ca mijloc de restaurare și de confirmare a personalității africane. În Guineea, în ultimii ani, are loc un fenomen amplu de descătușare care dă puțință fiecărui guineez să se simtă element activ al acestei națiuni, să se convingă de posibilitățile sale de realizare în contextul guineez. În fiecare an, pretutindeni în țară, sînt organizate competiții artistice de masă, conștînd în manifestări culturale din cele mai variate — dans, muzică, poezie, teatru. Această confruntare la toate nivelurile are, între altele, obiectivul de a susține entuziasmul popular pe care-l cer sarcinile dezvoltării țării, de a întări încrederea în forțele proprii și de a favoriza redescoperirea continuă a valorilor specifice.

Poporul român se bucură de succesele pe care le obține poporul Guineei pe drumul înfloririi patriei sale. Între România și Guineea există relații diplomatice la nivel de ambasadă. În ultimul timp au avut loc numeroase schimburi de vizite de oameni politici, delegații ale unor organizații de masă (femei, tineri), specialiști în economie ziaristi, care au favorizat o mai bună cunoaștere și înțelegere reciprocă.

Apropiata vizită pe care o va face în Guineea tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui țării, Seku Turé, va înscrie o nouă filă, bogată în semnificații, în cronica relațiilor de prietenie și cooperare româno-guineeză, în interesul ambelor popoare, al păcii și colaborării internaționale.

Radu SIMIONESCU

CRONICA

săptămînal politic-social-cultural

Redactor șef: LIVIU LEONTE

Redactori șefi adjuncți:

ANDI ANDRIȘ, N. BARBU

Secretar g-ral de redacție:

ȘTEFAN OPREA

Prezentarea grafică: VALER MITRU

Cavalerul Ghelderode

Cu mai puțin de două decenii înainte ca „Vicarul” lui R. Hochuth să abjure încrederea veacului XX în autoritatea morală și în falibilitatea sancțiunii organizate, teatrul european cunoștea un alt caz tulburător de împotrîvire. Era cel al lui Michel de Ghelderode, belgian de origine dar lansat în Franța, la scurt timp după ce Parisul s-a eliberat de sub cizma nazistă. Trebuie înțeleasă Franța anului 1947, cu mormintele ei încă proaspete, cu durerile nevindecate și, mai ales, cu ura împotriva falșilor propovăduitori ce abia i-au produs atîtea răni, pentru a ne putea explica uimirea, fascinația și aprobarea stîrnite, imediat, de teatrul lui Ghelderode. A trecut un sfert de secol de la tulburătoarea sa apariție în teatrul european și o parte a criticii îl consideră încă un autor bizar, un nonconformist care desfiide frămîntările și transformările produse în structurile și relațiile dramei moderne. Dacă ar mai fi trăit, este îndoielnic că Ghelderode ar mai fi scris, deoarece la data debutului el se prezenta cu opera gata constituită, după un îndelung și penitent travaliu, fără satisfacția de a fi fost jucat și cunoscut. Ceea ce a avut de spus s-a consumat practic pînă la descoperirea sa, dar sensurile implicate ale operei nu par să fi rămas neschimbate. Ca la toți marii autori de teatru, dialogurile și caractererele transmiț tiparele unor epoci cruciale pentru omînire. Ghelderode s-a ancorat puternic în Evul Mediu, în culorile pestrițe ale căruia citea toată drama libertății, tendința supremă și permanentă a ființei umane. Dar lectura sa aparține veacului acesta și nu al-tuia, în ciuda pretextului ales, deoarece numai acum conștiința înșelătoriei și înșelătoria însăși, au mers mină în mină pe calea trădării civilizației.

Ghelderode a gîndit lumea scrierilor sale ca o pinză uriașă în care culorile se amestecă după regulile ciudate ale luminii și umbrei. Pictorii Flandrei natale sînt sursa pieselor populate de personaje pestrițe, de măști și de monștri umani, pe care penelul i-a zugrăvit astfel, din spaimă și oroare. Este prezentă mereu moartea ca personaj temeinic desfăcînd existența în părți esențiale. „Se moare mult în piesele mele pentru că și în secolul nostru se moare mult și inutil” — declara Ghelderode în una din rarele sale confesiuni. Tot ce a scris stă sub semnul secolului nostru, dar într-o secretă comuniune cu îndepărtatele izvoare ale literaturii și picturii. „De la Jarry știu că există un ris înalt, fără milă... L-am recunoscut, l-am înțeles și l-am catapultat în teatrul meu. Acest ris (...) e un strigăt satiric și o panică, ce pleacă de la Rabalais, și mai de departe de la Aristofan, se transmite prin Juvenal, apoi traversează Evul Mediu pentru a ajunge prin Erasmus, Swift și alții care nu scriau — unul dintre ei fiind Goya — pînă la noi... Tragicul și cruzimea cotidiană au arătat că epoca era de acord cu teatrul meu și cu cei care ar putea să-l joace...”. Odette Aslan, care a ales pentru compendii ei de teatru mondial aceste autodefiniții ale operei scriitorului, s-a gîndit probabilă